HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

10 septembrie 2024*

„Recurs – Concurență – Abuz de poziție dominantă – Piețele de căutare generală și de căutare specializată de produse pe internet – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 102 TFUE și a articolului 54 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) – Abuz prin efect de pârghie – Concurență bazată pe merite sau practică anticoncurențială – Afișare favorizată de întreprinderea dominantă a rezultatelor propriului serviciu de căutare specializată – Efecte anticoncurențiale potențiale – Legătură de cauzalitate între abuz și efecte – Sarcina probei – Scenariul contrafactual – Capacitatea de excludere – Testul concurentului la fel de eficient”

În cauza C-48/22 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 20 ianuarie 2022,

Google LLC, cu sediul în Mountain View (Statele Unite),

Alphabet Inc., cu sediul în Mountain View,

reprezentate de A. Bray, avocate, T. Graf, Rechtsanwalt, D. Gregory, H. Mostyn, barristers, M. Pickford, KC, R. Snelders, advocaat, și C. Thomas, avocat,

recurente,

susținute de:

Computer & Communications Industry Association, cu sediul în Washington (Statele Unite), reprezentată de J. Killick, advocaat, A. Komninos, dikigoros, și A. Lamadrid de Pablo, abogado,

intervenientă în primă instanță,

celelalte părți din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de F. Castillo de la Torre, A. Dawes, N. Khan, H. Leupold și C. Urraca Caviedes, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

* Limba de procedură: engleza.

susținută de:

PriceRunner International AB, cu sediul în Stockholm (Suedia), reprezentată inițial de M. Jonson, K. Ljungström, F. Norburg, P. Scherp și H. Selander, advokater, ulterior de K. Ljungström, F. Norburg, P. Scherp și H. Selander, advokater,

intervenientă în recurs,

Republica Federală Germania,

Autoritatea de Supraveghere AELS, reprezentată inițial de C. Simpson, M. Sánchez Rydelski și M.-M. Joséphidès, ulterior de C. Simpson, M. Sánchez Rydelski, I. O. Vilhjálmsdóttir și M.-M. Joséphidès, în calitate de agenți,

Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), cu sediul în Bruxelles (Belgia), reprezentat de A. Fratini, avvocata,

Infederation Ltd, cu sediul în Crowthorne (Regatul Unit), reprezentată inițial de S. Gartagani, K. Gwilliam, L. Hannah, solicitors, și A. Howard, KC, ulterior de S. Gartagani, K. Gwilliam, L. Hannah, solicitors, A. Howard, KC, și T. Vinje, advocaat,

Kelkoo SAS, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de W. Leslie, solicitor, și B. Meyring, Rechtsanwalt,

Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV, cu sediul în Berlin (Germania),

Ladenzeile GmbH, fostă Visual Meta GmbH, cu sediul în Berlin,

BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV, fostă Bundesverband Deutscher Zeitungsverleger eV, cu sediul în Berlin,

reprezentați de T. Höppner și P. Westerhoff, Rechtsanwälte,

Twenga SA, cu sediul în Paris, reprezentată de L. Godfroid, M. Gouraud și S. Hautbourg, avocats,

interveniente în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, domnii A. Arabadjiev, E. Regan și F. Biltgen și doamna O. Spineanu-Matei (raportoare), președinți de cameră, și domnul P. G. Xuereb, doamna L. S. Rossi, domnii I. Jarukaitis, N. Jääskinen și N. Wahl, doamna I. Ziemele și domnul J. Passer, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul M. Longar, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 septembrie 2023,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 11 ianuarie 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Google LLC și Alphabet Inc. solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 10 noiembrie 2021, Google și Alphabet/Comisia (Google Shopping) (T-612/17, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2021:763), prin care acesta a anulat articolul 1 din Decizia C(2017) 4444 final a Comisiei din 27 iunie 2017 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 102 TFUE și al articolului 54 din Acordul privind SEE [cazul AT.39740 – Motorul de căutare Google (Shopping)] (denumită în continuare „decizia în litigiu”), în măsura în care Comisia Europeană a constatat în cadrul său o încălcare a acestor dispoziții de către Google și Alphabet pe 13 piețe naționale ale serviciilor de căutare generală din cadrul Spațiului Economic European (SEE) pe baza existenței unor efecte anticoncurențiale pe aceste piețe și a respins în rest acțiunea acestora.

I. Istoricul litigiului

2 Istoricul litigiului, astfel cum a fost prezentat la punctele 1-78 din hotărârea atacată, poate fi rezumat după cum urmează.

A. Context

3 Google este o societate americană specializată în produse și servicii legate de utilizarea internetului. Aceasta este cunoscută în primul rând pentru motorul său de căutare, care permite utilizatorilor de internet (denumiți în continuare, în funcție de context, „utilizatori” sau „consumatori”) să găsească și să acceseze, cu ajutorul browserului pe care îl utilizează și prin intermediul unor legături hipertext, site-uri de internet care răspund necesităților acestora. Începând din 2 octombrie 2015, Google este o filială deținută integral de Alphabet.

4 Motorul de căutare al Google permite obținerea de rezultate de căutare prezentate pe paginile care apar pe ecranele utilizatorilor de internet. Aceste rezultate sunt fie selectate de motorul menționat în funcție de criterii generale și fără ca site-urile internet la care acestea trimit să plătească Google pentru a apărea (denumite în continuare „rezultate de căutare generală” sau „rezultate generice”), fie selectate în funcție de o logică specializată pentru tipul special de căutare efectuată (denumite în continuare „rezultate de căutare specializată”). Rezultatele de căutare specializată pot apărea, fără nicio acțiune specială din partea utilizatorului, pe aceeași pagină cu rezultatele de căutare generală („pagina/paginile de rezultate generale”) sau pot apărea singure, în urma unei solicitări din partea utilizatorului de internet efectuate pornind de la o pagină specializată a motorului de căutare Google sau după activarea unor linkuri prevăzute în anumite zone ale paginilor de rezultate generale ale acestuia. Google a dezvoltat diverse servicii de căutare specializată, de exemplu pentru știri, pentru informații locale și oferte comerciale, pentru călătoriile cu avionul sau în vederea achiziționării de produse. Această din urmă categorie este cea în discuție în prezenta cauză.

5 Serviciile de căutare specializată în vederea achiziționării de produse (denumite în continuare „servicii de comparare a produselor” sau „comparatoare de produse”) nu vând ele însele produse, ci compară și selectează oferte de la vânzătorii de pe internet care oferă produsul căutat. La fel ca rezultatele căutării generale, rezultatele căutării specializate pot fi rezultate, denumite uneori „naturale”, care sunt independente de plățile efectuate de site-urile internet la care trimit, chiar dacă acestea sunt site-uri comerciale. Ordinea de prezentare a acestor rezultate naturale în paginile de rezultate este de asemenea independentă de plăți.

6 În paginile de rezultate ale Google, la fel ca în cele ale altor motoare de căutare, apar totodată rezultate, denumite în mod obișnuit „anunțuri”, care sunt, dimpotrivă, legate de plăți din partea site-urilor internet la care trimit. Aceste rezultate sunt de asemenea legate de căutarea efectuată de utilizator și se disting de rezultatele naturale ale căutării generale sau specializate, de exemplu prin cuvintele „anunț” sau „sponsorizat”.

7 Paginile de rezultate generale ale Google pot include sau au inclus toate tipurile de rezultate menționate la punctele 4-6 de mai sus.

8 Alte motoare de căutare decât cel al Google oferă sau au oferit servicii de căutare generală și servicii de căutare specializată. Există de asemenea motoare de căutare specifice pentru compararea produselor.

9 Google a început să ofere utilizatorilor de internet un serviciu de comparare a produselor de la finele anului 2002 în Statele Unite, iar apoi, aproximativ doi ani mai târziu, în mod gradual în anumite țări din Europa. Rezultatele comparării produselor (denumite în continuare „rezultatele pentru produse”) au fost furnizate mai întâi prin intermediul unei pagini de căutare specializată, denumită Froogle, separată de pagina de căutare generală a motorului de căutare, iar apoi, începând din anul 2003 în SUA și din anul 2005 în unele țări din Europa, și de pe pagina de căutare generală a motorului de căutare. În acest din urmă caz, rezultatele pentru produse apăreau grupate în cadrul paginilor de rezultate generale în ceea ce purta denumirea de Product OneBox (denumit în continuare „Product OneBox”), fie sub, fie în paralel cu reclamele care apăreau în partea superioară sau laterală a paginii și deasupra rezultatelor de căutare generală.

10 Google a precizat că, începând cu anul 2007, a modificat modul în care sunt elaborate rezultatele pentru produse. Mai precis, a abandonat numele Froogle în favoarea numelui Product Search pentru paginile sale de căutare și de rezultate specializate de comparare a produselor.

11 În ceea ce privește rezultatele pentru produse afișate pe paginile de rezultate generale, pe de o parte, Google a îmbogățit conținutul Product OneBox, redenumit ulterior Product Universal (denumit în continuare „Product Universal”), prin adăugarea de imagini. Google a diversificat de asemenea rezultatele posibile ale accesării unui link de rezultate existent: în funcție de caz, utilizatorul de internet era, la fel ca înainte, direcționat direct către pagina corespunzătoare a site-ului internet al vânzătorului produsului căutat sau era direcționat către pagina de rezultate specializată Product Search pentru a descoperi mai multe oferte pentru același produs. Pe de altă parte, Google a instituit un mecanism denumit Universal Search, care permite, în cazul identificării unei căutări în vederea achiziționării unui produs, ierarhizarea pe pagina de rezultate generale a produselor relevante care se încadrează în Product Onebox, ulterior în Product Universal, în raport cu rezultatele căutării generale.

12 În ceea ce privește rezultatele pentru produse legate de plăți care apar în paginile sale de rezultate, Google a introdus în Europa începând din luna septembrie 2010 un format îmbunătățit în comparație cu anunțurile publicitare alcătuite numai din text care apăreau anterior (denumite în continuare „anunțuri publicitare de tip text”). Începând din luna noiembrie 2011 în Europa, Google a completat această facilitate cu prezentarea directă pe paginile sale de rezultate generale a unor grupuri de anunțuri de la mai mulți agenți de publicitate, cu fotografii și prețuri (denumite în continuare „anunțuri pentru produse”), și care apăreau fie în partea dreaptă, fie în partea superioară a paginii de rezultate.

13 În cursul anului 2013, Google a pus capăt în Europa anunțurilor Product Universal și anunțurilor publicitare de tip text dezvoltate pe paginile sale de rezultate generale. În consecință, au fost afișate în continuare pe aceste pagini numai anunțuri grupate pentru produse, redenumite „Shopping Commercial Units” sau „Shopping Units” (denumite în continuare „Shopping Units”), anunțuri publicitare de tip text și rezultate de căutare generală. În consecință, un utilizator care accesa un anunț figurând în cadrul unei Shopping Unit era întotdeauna direcționat către site-ul internet de vânzări al autorului anunțului. Acesta era direcționat de pe pagina de rezultate generală către pagina de căutare și de rezultate specializată a Google pentru compararea produselor, care conținea mai multe anunțuri, numai dacă accesa un link specific prevăzut în partea superioară a Shopping Unit sau un link accesibil din meniul general de navigare (linkul din meniul „Shopping”). În același timp în care Google a eliminat „Product Universal” de pe pagina sa generală de rezultate, aceasta a renunțat de asemenea la prezentarea rezultatelor naturale pentru produse pe pagina sa de rezultate specializată Product Search, care a devenit o pagină care conține numai anunțuri, denumită Google Shopping.

B. Procedura administrativă

14 La 30 noiembrie 2010, Comisia a inițiat o procedură împotriva Google în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 al Comisiei din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor [101] și [102] TFUE (JO 2004, L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242).

15 La 13 martie 2013, Comisia a adoptat o evaluare preliminară în temeiul articolului 9 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) în vederea unei eventuale acceptări de către Google a unor angajamente care să răspundă preocupărilor Comisiei.

16 La 4 septembrie 2014, Comisia a informat Google că nu a fost în măsură să adopte o decizie de acceptare a angajamentelor în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003.

17 La 15 aprilie 2015, Comisia a revenit la procedura de constatare a încălcării în temeiul articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile adresată Google, în care a ajuns la concluzia provizorie că practicile în cauză constituiau un abuz de poziție dominantă și, prin urmare, încălcau articolul 102 TFUE.

18 La 14 iulie 2016, Comisia a inițiat o procedură împotriva Alphabet, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 773/2004, și a adoptat o comunicare suplimentară privind obiecțiunile, adresată Google și Alphabet.

C. Decizia în litigiu

19 La 27 iunie 2017, Comisia a adoptat decizia în litigiu.

20 În primul rând, Comisia a considerat că, în contextul identificării unei eventuale poziții dominante a Google, piețele relevante de dimensiune națională erau, pe de o parte, piața pentru servicii de căutare generală pe internet și, pe de altă parte, piața pentru servicii de comparare a produselor pe internet.

21 În al doilea rând, Comisia a constatat că Google deținea o poziție dominantă pe piața serviciilor de căutare generală în toate țările SEE începând din anul 2008, cu excepția Republicii Cehe, unde deținea această poziție numai începând din anul 2011. Pentru a ajunge la această constatare, Comisia s-a bazat în special pe cotele de piață foarte ridicate și stabile ale Google în ceea ce privește volumul, astfel cum s-a observat în diverse studii. Pe de altă parte, aceasta a subliniat cotele de piață reduse ale concurenților Google, existența unor bariere la intrarea pe această piață, precum și faptul că puțini utilizatori de internet folosesc mai multe motoare de căutare generală. Aceasta a arătat că Google beneficia de o reputație solidă și că utilizatorii de internet, fiind independenți unul de celălalt, nu exercitau o putere de cumpărare compensatorie.

22 În al treilea rând, Comisia a considerat că Google a abuzat în diferite momente, începând încă din ianuarie 2008, de poziția sa dominantă existentă pe 13 piețe naționale ale serviciilor de căutare generală din cadrul SEE prin scăderea traficului de pe paginile sale de rezultate generale către serviciile concurente de comparare a produselor și prin creșterea traficului către propriul serviciu de comparare a produselor, fapt care putea avea sau era probabil să aibă efecte anticoncurențiale pe cele 13 piețe naționale corespunzătoare ale serviciilor de căutare specializată pentru compararea produselor, dar și pe cele 13 piețe ale serviciilor de căutare generală. Țările în cauză sunt Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Spania, Franța, Italia, Țările de Jos, Austria, Polonia, Suedia, Regatul Unit și Norvegia.

23 În această privință, *primo*, Comisia a arătat în secțiunea 7.2 din decizia în litigiu că abuzul identificat în prezenta cauză a constat în poziționarea și prezentarea mai favorabile în cadrul paginilor de rezultate generale a Google a propriului său serviciu de comparare a produselor în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor.

24 Mai precis, comportamentul identificat de Comisie ca fiind sursa abuzului consta în esență în faptul că Google a afișat serviciul său de comparare a produselor pe paginile sale de rezultate generale într-un mod proeminent și atractiv în „casete” dedicate, fără a fi supus algoritmilor de ajustare utilizați pentru căutarea generală, dintre care algoritmul „Panda”, în timp ce, în același timp, serviciile concurente de comparare a produselor puteau apărea pe aceste pagini numai ca rezultate ale căutării generale (linkuri albastre) și niciodată într-un format îmbogățit, fiind în același timp susceptibile să fie retrogradate în cadrul clasamentului rezultatelor generice ca urmare a aplicării acestor algoritmi de „ajustare”. Comisia a subliniat că nu repune în discuție diferitele criterii de selecție în sine alese de Google, calificate drept criterii de relevanță, ci faptul că nu se aplică aceleași criterii de poziționare și de prezentare atât pentru serviciul său de comparare a produselor, cât și pentru serviciile de comparare concurente. În mod similar, aceasta a precizat că nu repune în discuție promovarea propriu-zisă a rezultatelor specializate de comparare a produselor considerate relevante de către Google, ci faptul că aceeași promovare nu s-a aplicat atât serviciului său de comparare a produselor, cât și serviciilor de comparare concurente.

25 *Secundo*, în partea 7.2.2 din decizia în litigiu, Comisia a examinat valoarea volumului de trafic pentru serviciile de comparare a produselor. În acest sens, ea a remarcat că volumul de trafic este important în multe privințe pentru capacitatea concurențială a unui serviciu de comparare a produselor.

26 *Tertio*, în secțiunea 7.2.3 din decizia în litigiu, Comisia a arătat că practicile în cauză au diminuat traficul de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor și au sporit traficul de pe aceste pagini către serviciul de comparare a produselor al Google. Comisia a susținut această concluzie prin trei elemente. Mai întâi, pe baza unei analize a comportamentului utilizatorilor de internet, Comisia a arătat că rezultatele generice au generat un trafic semnificativ către un site internet atunci când au fost clasate în primele trei până la cinci rezultate de pe prima pagină de rezultate generale, utilizatorii de internet acordând puțină atenție sau chiar nicio atenție rezultatelor ulterioare, care adesea nu apăreau direct pe ecran. În continuare, Comisia a observat că practicile în cauză au condus la o scădere a traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către aproape toate serviciile concurente de comparare a produselor pe o perioadă semnificativă în fiecare dintre cele 13 țări din SEE în care au fost puse în aplicare aceste practici. În sfârșit, Comisia a constatat că practicile menționate au condus la o creștere a traficului Google către propriul serviciu de comparare a produselor.

27 *Quarto*, în secțiunea 7.2.4 din decizia în litigiu, Comisia a susținut că traficul deviat prin aceste practici reprezenta o mare parte din traficul către serviciile concurente de comparare a produselor și nu putea fi înlocuit în mod eficient de celelalte surse de trafic disponibile în prezent pentru serviciile concurente de comparare a produselor, și anume, printre altele, aplicațiile pentru telefoane mobile, traficul direct, trimiterile de la alte site-uri internet partenere, rețelele sociale și alte motoare de căutare generală.

28 *Quinto*, în secțiunea 7.3 din decizia în litigiu, Comisia a arătat că practicile în discuție au avut efecte anticoncurențiale potențiale pe cele 13 piețe naționale ale serviciilor de căutare specializată pentru compararea produselor și pe cele 13 piețe naționale ale serviciilor de căutare generală, menționate la punctul 22 din prezenta hotărâre. În ceea ce privește piețele serviciilor de căutare specializată pentru compararea produselor, aceasta a înțeles să demonstreze că practicile în cauză ar putea determina serviciile concurente de comparare a produselor să își înceteze activitatea, că acestea ar putea avea un impact negativ asupra inovării și că, prin urmare, ar putea reduce posibilitățile consumatorilor de a avea acces la cele mai performante servicii. Astfel, ar fi afectată structura concurențială a acestor piețe. În ceea ce privește piețele de căutare generală, efectele anticoncurențiale ale practicilor în cauză provin din faptul că resursele suplimentare generate de serviciul de comparare a produselor al Google de pe paginile de rezultate generale ale acestuia i-ar permite să își consolideze serviciul de căutare generală.

29 În partea 7.4 din decizia în litigiu, Comisia a respins argumentele invocate de recurente împotriva acestei analize, potrivit cărora criteriile juridice utilizate nu erau corecte. În partea 7.5 din decizia menționată, Comisia a respins de asemenea justificările prezentate de recurente pentru a demonstra că practicile în cauză nu erau abuzive, întemeiate pe faptul că erau necesare în mod obiectiv sau pe faptul că eventualele restricții ale concurenței pe care le implicau erau compensate de creșteri ale eficienței în beneficiul consumatorului.

30 Prin urmare, la articolul 1 din decizia în litigiu, Comisia a declarat că Google și Alphabet, de la preluarea de către aceasta a controlului asupra Google, au încălcat articolul 102 TFUE și articolul 54 din Acordul privind SEE în cele 13 țări menționate la punctul 22 din prezenta hotărâre, cu începere de la date diferite care corespund introducerii rezultatelor specializate pentru produse sau a anunțurilor pentru produse pe pagina generală de rezultate a Google.

31 Comisia a dispus obligarea Google, printre altele, să pună capăt practicilor în cauză. Aceasta a subliniat că, deși Google se putea conforma acestei obligații în diferite moduri, trebuiau respectate anumite principii, indiferent dacă Google alegea sau nu să mențină Shopping Units sau alte grupuri de rezultate de căutare privind compararea produselor pe paginile sale de rezultate generale. Aceste principii includeau în esență principiul tratamentului nediscriminatoriu între serviciul de comparare a produselor al Google și serviciile de comparare concurente. În sfârșit, prin articolul 2 din decizia în litigiu, Comisia a aplicat Google o amendă în cuantum de 2 424 495 000 de euro, din care 523 518 000 de euro în solidar cu Alphabet.

II. Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

32 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 11 septembrie 2017, Google a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu și, în subsidiar, anularea sau reducerea cuantumului amenzii aplicate.

33 Prin ordonanța președintelui Camerei a noua a Tribunalului din 17 decembrie 2018 a fost admisă cererea de intervenție în susținerea concluziilor recurentelor formulată de Computer Communications Industry Association (denumită în continuare „CCIA”). Prin alte ordonanțe din aceeași zi au fost admise cererile de intervenție formulate de Republica Federală Germania, Autoritatea de Supraveghere AELS, Bureau européen des unions de consommateurs (Biroul European al Uniunilor Consumatorilor) (BEUC), Infederation Ltd (denumită în continuare „Foundem”), Kelkoo SAS, Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV (denumită în continuare „VDZ”), Ladenzeile GmbH, fostă Visual Meta GmbH, BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV, fostă Bundesverband Deutscher Zeitungsverleger eV (denumită în continuare „BDZV”) și Twenga SA în susținerea concluziilor Comisiei.

34 Prin ordonanța președintelui Camerei a noua a Tribunalului din 11 aprilie 2019 s-a dispus aplicarea regimului de confidențialitate, între altele, pentru anexa A.1 la cererea de sesizare a instanței.

35 Prin decizia din 10 iulie 2019, Tribunalul a trimis cauza unui complet de judecată extins.

36 În susținerea acțiunii formulate, Google a invocat șase motive, pe care le-a prezentat după cum urmează:

„Primul și cel de al doilea motiv demonstrează că decizia [în litigiu] conchide în mod eronat că Google favorizează serviciul său de comparare a produselor prin afișarea Product Universals și a Shopping Units. Cel de al treilea motiv explică faptul că decizia [în litigiu] este eronată în măsura în care consideră că poziționarea și afișarea Product Universals și a Shopping Units au deviat traficul de căutare al Google. Prin intermediul celui de al patrulea motiv se arată că speculațiile deciziei [în litigiu] privind efectele anticoncurențiale sunt nefondate. Cel de al cincilea motiv

arată că decizia [în litigiu] califică în mod eronat ca fiind practici abuzive ameliorările calitative care constituie o concurență bazată pe merite. Prin cel de al șaselea motiv se arată că motivele care au stat la baza deciziei [în litigiu] de aplicare a unei amenzi sunt nefondate.”

37 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins în esență acțiunea, validând analiza Comisiei în ceea ce privește piața serviciilor de căutare specializată pentru compararea produselor.

38 Tribunalul a subliniat de la bun început că Google nu contestă faptul că deține o poziție dominantă pe cele 13 piețe naționale ale serviciilor de căutare generală care corespund țărilor în care Comisia a constatat că aceasta a abuzat de o astfel de poziție. El a precizat că informația respectivă constituie o premisă pentru toate analizele ulterioare.

39 În primul rând, Tribunalul a examinat al cincilea motiv și primul aspect al primului motiv, întemeiate pe conformitatea practicilor în cauză cu concurența bazată pe merite. *Primo*, acesta a respins argumentația recurentelor potrivit căreia practicile în discuție constituiau ameliorări calitative care se încadrau în concurența bazată pe merite și nu puteau fi calificate drept abuzive. *Secundo*, Tribunalul a respins argumentația recurentelor potrivit căreia Comisia a solicitat societății Google să furnizeze serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la serviciile sale îmbunătățite fără a îndeplini condițiile stabilite în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569). *Tertio*, acesta a respins argumentul recurentelor potrivit căruia faptele au fost prezentate în mod eronat de Comisie întrucât Google introdusese grupurile de rezultate pentru produse pentru a îmbunătăți calitatea serviciului său, iar nu pentru a direcționa traficul către propriul serviciu de comparare a produselor.

40 În al doilea rând, Tribunalul a examinat al doilea aspect al primului motiv și primul, al doilea și în parte al treilea aspect ale celui de al doilea motiv, întemeiate pe caracterul nediscriminatoriu al practicilor în cauză. În această privință, Tribunalul a respins criticile recurentelor întemeiate pe faptul că Comisia a conchis în mod eronat că Google a favorizat serviciul său de comparare a produselor prin afișarea Product Universals și a Shopping Units, precum și criticile întemeiate pe faptul că aceste servicii concurente de comparare a produselor fuseseră deja incluse în Shopping Units și, prin urmare, nu putea exista un favoritism.

41 În al treilea rând, Tribunalul a examinat al treilea și al patrulea motiv, întemeiate pe faptul că practicile în cauză nu avuseseră efecte anticoncurențiale. *Primo*, acesta a respins argumentația recurentelor potrivit căreia Comisia nu a stabilit că practicile în discuție au condus, pe de o parte, la o scădere a traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor și, pe de altă parte, la o creștere a traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciul său de comparare a produselor. *Secundo*, Tribunalul a apreciat că argumentația recurentelor potrivit căreia Comisia speculase cu privire la efectele anticoncurențiale ale practicilor în cauză trebuia înlăturată în ceea ce privește piețele serviciilor de comparare a produselor și trebuia admisă în ceea ce privește piețele naționale ale serviciilor de căutare generală. *Tertio*, acesta a respins argumentația recurentelor potrivit căreia rolul platformelor comerciale fusese neglijat în cadrul analizei efectelor practicilor în cauză. *Quarto*, Tribunalul a respins argumentația recurentelor potrivit căreia Comisia nu demonstrase existența unor efecte anticoncurențiale cauzate de practicile în cauză pe piețele naționale ale serviciilor de comparare a produselor.

42 În al patrulea rând, Tribunalul a respins al treilea aspect al primului motiv și, în parte, al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiate pe existența unor justificări obiective privind afișarea Product Universals și a Shopping Units.

43 În schimb, în ceea ce privește pieţele naționale ale serviciilor de căutare generală, Tribunalul a considerat că Comisia s-a întemeiat pe considerații prea imprecise pentru a justifica existența unor efecte anticoncurențiale, chiar potențiale, astfel încât primul aspect al celui de al patrulea motiv invocat de recurente, întemeiat pe caracterul pur speculativ al analizei efectelor anticoncurențiale ale practicilor în cauză, a fost admis în ceea ce privește aceste pieţe.

44 Astfel, Tribunalul a anulat decizia în litigiu numai în măsura în care Comisia a constatat în cadrul acesteia o încălcare săvârșită de Google și de Alphabet a articolului 102 TFUE și a articolului 54 din Acordul privind SEE pe 13 pieţe naționale ale serviciilor de căutare generală din cadrul SEE pe baza existenței unor efecte anticoncurențiale pe aceste pieţe și a respins în rest acțiunea. În exercitarea competenței sale de fond, acesta a menținut integral amenda aplicată de Comisie recurentelor.

III. Procedura în fața Curții

45 Prin Ordonanța președintelui Curții din 22 martie 2022, Google și Alphabet/Comisia (C-48/22 P, EU:C:2022:207), s-a dispus aplicarea regimului de confidențialitate în ceea ce privește anexa 2 la recurs, depusă la grefa Curții de recurente la 2 februarie 2022, față de CCIA, Republica Federală Germania, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga, intervenientе în primă instanță, fiind necesar ca numai o versiune neconfidențială a acestei anexe să fie notificată intervenienților menționate.

46 Prin Ordonanța președintelui Curții din 1 septembrie 2022, Google și Alphabet/Comisia (C-48/22 P, EU:C:2022:667), a fost admisă cererea de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei formulată de PriceRunner International AB (denumită în continuare „PriceRunner”). În această ordonanță s-a dispus de asemenea aplicarea regimului de confidențialitate în ceea ce privește anexa 2 la recurs față de PriceRunner.

47 Prin Ordonanța președintelui Curții din 1 septembrie 2022, Google și Alphabet/Comisia (C-48/22 P, EU:C:2022:668), cererea FairSearch AISBL de a interveni în susținerea concluziilor Comisiei a fost respinsă.

IV. Concluziile părților în recurs

48 Prin recursul formulat, recurentele solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– anularea deciziei în litigiu sau, în subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul procedurilor în primă instanță și în recurs și

– obligarea PriceRunner la plata cheltuielilor de judecată aferente intervenției sale.

49 Comisia solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată.

50 PriceRunner solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

51 CCIA solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate în măsura în care a confirmat decizia în litigiu;

– anularea în totalitate a deciziei în litigiu sau, cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului, și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

52 Autoritatea de Supraveghere AELS solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată.

53 BEUC solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat în cadrul recursului.

54 Foundem solicită Curții:

– respingerea recursului ca vădit inadmisibil sau ca nefondat în totalitate și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

55 Kelkoo solicită Curții:

– respingerea recursului ca inadmisibil în măsura în care este îndreptat împotriva unor constatări de fapt efectuate de Tribunal și ca nefondat în rest și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

56 VDZ, Ladenzeile și BDZV solicită Curții:

– respingerea recursului în totalitate și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate de acestea.

57 Twenga solicită Curții:

– respingerea motivelor invocate de recurente;

– confirmarea hotărârii atacate;

– confirmarea deciziei în litigiu, și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată.

58 În ședința din 19 septembrie 2023, ca răspuns la o întrebare adresată de Curte, recurentele au precizat că solicită anularea hotărârii atacate numai în măsura în care Tribunalul a respins acțiunea lor în primă instanță, aspect care a fost consemnat în procesul-verbal al ședinței. Astfel, recurentele s-au desistat de recurs în măsura în care acesta era îndreptat împotriva părții din hotărârea atacată prin care Tribunalul a admis capetele lor de cerere.

V. Cu privire la recurs

59 În susținerea recursului, recurentele invocă patru motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul a confirmat decizia în litigiu deși aceasta nu respecta criteriul juridic necesar pentru a constata existența unei obligații de a furniza acces la serviciile de comparare a produselor. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept în măsura în care Tribunalul a confirmat decizia în litigiu deși aceasta nu identifica un comportament care se îndepărta de concurența bazată pe merite. Al treilea motiv este întemeiat pe erori săvârșite de Tribunal în examinarea legăturii de cauzalitate dintre abuzul pretins și efectele probabile. Al patrulea motiv este întemeiat pe o eroare săvârșită de Tribunal, întrucât acesta a considerat că Comisia nu trebuia să examineze dacă comportamentul era de natură să elimine concurenți la fel de eficienți.

A. Cu privire la admisibilitate

60 Foundem susține că recursul trebuie respins ca vădit inadmisibil. Aceasta susține în esență că recurentele, fără a contesta în mod deschis faptele stabilite în hotărârea atacată, încearcă să le înlocuiască cu propria versiune a acestor fapte, versiune care ar fi contrară constatărilor Tribunalului. Această prezentare înșelătoare și denaturată a faptelor ar afecta fiecare dintre cele patru motive de recurs, dat fiind că argumentele juridice invocate în susținerea lor ar fi întemeiate pe inexactități de fapt.

61 În această privință, este suficient să se amintească faptul că, în conformitate cu articolul 256 alineatul (1) TFUE și cu articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept. Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă. Aprecierea acestor fapte și elemente de probă nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs (Hotărârea din 12 ianuarie 2023, Lietuvos geležinkeliai/Comisia, C-42/21 P, EU:C:2023:12, punctul 60 și jurisprudența citată).

62 Prin urmare, pe de o parte, împrejurarea că recurentele și-ar întemeia argumentația juridică dezvoltată în cadrul recursului lor pe o prezentare denaturată a faptelor stabilite în hotărârea atacată trebuie apreciată în cadrul examinării temeiniciei acestuia. Pe de altă parte, critica unei

prezentări înșelătoare a faptelor stabilite în hotărârea atacată, fără a contesta însă realitatea acestor fapte, chiar dacă aceasta ar fi întemeiată, nu este de natură să determine inadmisibilitatea recursului.

63 De altfel, în speță, recursul identifică cu suficientă precizie, în fiecare dintre motivele sale, punctele criticate din hotărârea atacată și expune motivele pentru care aceste puncte ar fi, potrivit recurentelor, afectate de erori de drept, ceea ce permite, în consecință, Curții să își efectueze controlul de legalitate.

64 Din considerațiile care precedă rezultă că prezentul recurs este admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la primul motiv

a) Argumentația părților

65 Prin intermediul primului motiv, compus din două aspecte, recurentele, susținute de CCIA, reproșează Tribunalului că a confirmat decizia în litigiu, deși Comisia nu demonstrase că erau îndeplinite condițiile necesare pentru a stabili o obligație de furnizare, stabilite de jurisprudență și amintite la punctele 213, 215 și 216 din hotărârea atacată.

66 În această privință, recurentele susțin că s-a reproșat în esență societății Google că nu a furnizat serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la „casetele” dedicate, care apar în mod proeminent pe paginile sale de rezultate, dotate cu funcționalități de afișare îmbogățite și care nu puteau fi retrogradate de algoritmi precum Panda.

67 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, recurentele reproșează Tribunalului că, la punctele 224-228 din hotărârea atacată, acesta a substituit în mod ilicit aprecierea Comisiei care figurează în decizia în litigiu cu propria apreciere potrivit căreia erau îndeplinite condițiile necesare pentru a stabili o obligație de furnizare. Într-adevăr, Tribunalul a afirmat că pagina de rezultate generale a Google prezenta caracteristici care o apropiau de o facilitate esențială (punctul 224), că Comisia a considerat că traficul Google era indispensabil pentru serviciile concurente de comparare a produselor (punctul 227) și că această instituție a constatat un risc de eliminare a oricărei concurențe (punctul 228). Or, decizia în litigiu nu ar formula astfel de constatări, după cum ar fi confirmat de altfel Tribunalul însuși la punctul 223 din hotărârea atacată, atunci când a arătat că Comisia nu s-a referit la criteriile obligației de furnizare.

68 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 229-249 din hotărârea atacată, în măsura în care a apreciat că Comisia nu era obligată, pentru a stabili existența pretinsului abuz, să aplice testul stabilit la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

69 În această privință, recurentele susțin că, la punctele 220, 229 și 287 din hotărârea atacată, Tribunalul a identificat pretinsul abuz ca fiind în esență o încălcare de către Google a obligației sale de a furniza acces. Cu toate acestea, la punctul 229 din această hotărâre, Tribunalul ar fi

considerat că practicile în litigiu se distingeau în elementele lor constitutive de refuzul de furnizare în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

70 Prin intermediul primei critici, recurentele reproșează Tribunalului că, la punctele 237-240 din hotărârea atacată, acesta a apreciat că prezenta cauză trebuia diferențiată de o cauză referitoare la un refuz de furnizare, dat fiind că aceasta se referă la o „diferență de tratament”. Or, o cauză referitoare la un refuz de furnizare nu ar constitui decât un tip special de cauze având ca obiect o diferență de tratament, întrucât aceasta ar implica pentru întreprinderea în cauză păstrarea unui activ în folosul propriu, refuzând în același timp să îl furnizeze concurenților săi.

71 Potrivit recurentelor, problema identificată în speță era existența unei facilități, constituită din „casete”, la care serviciile concurente de comparare a produselor nu aveau acces și faptul că această facilitate era mai atractivă, în ceea ce privește poziționarea, caracteristicile și lipsa retrogradărilor, decât facilitatea la care aceste servicii de comparare au primit efectiv un „acces”, potrivit termenilor utilizați de Tribunal la punctele 219 și 243 din hotărârea atacată, și anume prezentarea rezultatelor generice. Descrierea presupusului abuz ca o combinare a mai multor practici, și anume afișarea rezultatelor serviciului de comparare a produselor al Google în „casete” proeminente și afișarea rezultatelor serviciilor concurente de comparare a produselor în rezultate generice care pot fi retrogradate, nu ar fi decât o altă modalitate de a exprima faptul că Google a tratat în mod diferit rezultatele serviciului său de comparare a produselor și pe cele ale serviciilor concurente de comparare a produselor pentru motivul că nu le-a oferit acestora din urmă acces la „casete”. Prin urmare, contrar celor afirmate de Tribunal la punctul 232 din hotărârea atacată, diferența de tratament în cauză nu ar fi o „practică extrinsecă” distinctă de acces.

72 Prin intermediul celei de a doua critici, recurentele susțin că, la punctele 177, 219 și 243 din hotărârea atacată, Tribunalul a descris în mod nelegal și eronat decizia în litigiu ca privind mai degrabă condițiile de furnizare de către Google a serviciului său de căutare generală prin intermediul accesului la paginile de rezultate generale decât o obligație de a furniza acces la o facilitate distinctă.

73 În primul rând, Tribunalul a „reformulat” decizia în litigiu, constatând la punctul 219 din hotărârea atacată că, „contrar celor susținute de Comisie, în prezenta cauză sunt în discuție condițiile în care Google furnizează serviciul său de căutare generală prin intermediul accesului la paginile de rezultate generale”, deși o asemenea constatare nu s-ar regăsi în această decizie.

74 În al doilea rând, prin faptul că a descris prezenta cauză ca privind condițiile de furnizare, Tribunalul ar fi efectuat o calificare juridică eronată a acesteia. Astfel, această cauză nu ar privi condițiile de furnizare, și anume condițiile comerciale în care o întreprindere, care a ales să aprovizioneze o altă întreprindere, pune ulterior la dispoziție produsele sau serviciile sale. De altfel, infrastructura în discuție nu ar reprezenta pagina de rezultate generale a Google în întregime. Dimpotrivă, din decizia în litigiu ar rezulta că respectivele „casete” constituie o facilitate distinctă, cu propria infrastructură tehnică, și că se reproșează Google că nu a acordat serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la aceste „casete”. Faptul că Google a furnizat serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la rezultatele sale generice nu ar schimba cu nimic acest lucru. Prin urmare, la fel ca în toate cazurile privind obligația de furnizare, problema în speță ar privi dreptul unei întreprinderi de a alege cine are acces la o anumită facilitate. În aceste condiții, trimiterea de la punctele 234-236 și 239 din hotărârea atacată la jurisprudența referitoare la practicile de comprimare a marjei ar fi lipsită de relevanță.

75 Prin intermediul celei de a treia critici, recurentele susțin că, la punctele 232 și 233 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins în mod eronat criteriul privind obligația de furnizare pentru motivul lipsei unei cereri exprese de acces din partea concurentului și al unui refuz expres al întreprinderii dominante. În primul rând, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept, întrucât jurisprudența nu impune existența unei cereri și a unui refuz de acces exprese. În al doilea rând, abordarea formalistă a Tribunalului ar fi contrară logicii juridice și economice a obligației de furnizare. Ar trebui să se stabilească dacă prezenta cauză îndeplinește condițiile juridice necesare pentru impunerea unei astfel de obligații, care constituie o ingerință în libertățile fundamentale și o excepție de la concurența într-o economie de piață. În schimb, existența sau inexistența unei cereri exprese ar fi lipsită de relevanță. În al treilea rând, raționamentul Tribunalului s-ar îndepărta de decizia în litigiu, care a constatat existența unei cereri și a unui refuz al accesului la Shopping Units.

76 Prin intermediul celei de a patra critici, recurentele reproșează Tribunalului că, la punctul 240 din hotărârea atacată, a respins criteriul privind obligația de furnizare pentru motivul că acesta ar fi calificat drept „activ” comportamentul în cauză, și anume tratamentul diferit rezervat de Google rezultatelor serviciului său de comparare a produselor în raport cu rezultatele serviciilor concurente de comparare a produselor. Or, decizia în litigiu s-ar opune refuzului „pasiv” de a furniza celorlalte servicii de comparare a produselor același acces precum cel furnizat serviciului de comparare a produselor al Google. Potrivit recurentelor, calificarea comportamentului drept „activ” sau „pasiv” este lipsită de relevanță pentru a distinge prezenta speță de cauzele de refuz de furnizare în general.

77 Prin intermediul celei de a cincea critici, recurentele contestă considerațiile Tribunalului care figurează la punctul 246 din hotărârea atacată, prin care acesta a reținut lipsa de pertinență a măsurilor corective ale deciziei în litigiu pentru a aprecia natura pretinsului abuz. Comisia a identificat doar două măsuri pentru a pune capăt abuzului, Google putând fie să încheie acorduri cu serviciile concurente de comparare a produselor pentru a le oferi același acces la „casetele” sale ca și cel de care dispunea serviciul său de comparare a produselor, fie să elimine afișarea „casetelor”. Prin urmare, decizia în litigiu ar fi urmărit în mod clar să remedieze preocuparea care rezultă din refuzul societății Google de a furniza acces la o infrastructură, deși avea obligația să o furnizeze.

78 Comisia, PriceRunner, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga contestă argumentația recurentelor și susțin că primul motiv de recurs trebuie respins ca inadmisibil, inoperant sau nefondat. Mai precis, acest motiv s-ar întemeia pe premisa eronată potrivit căreia, în decizia în litigiu, astfel cum a fost confirmată prin hotărârea atacată, comportamentul incriminat a constat numai în faptul că Google afișa în mod vizibil rezultatele serviciului său de comparare a produselor și refuza să acorde serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la o facilitate distinctă, pretins constituită din „casete”, și anume Products Universals și ulterior Shopping Units.

b) Aprecierea Curții

1) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv

79 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, care trebuie analizat în primul rând, recurentele critică punctele 229-249 din hotărârea atacată pentru motivul că Tribunalul, prin faptul că a refuzat să aplice în prezenta cauză condițiile stabilite la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), ar fi reținut un criteriu juridic eronat pentru a aprecia existența unui abuz de poziție dominantă.

80 În această privință, Tribunalul a considerat, la punctul 229 din hotărârea atacată, că, dacă practicile în discuție nu erau străine de problematica accesului, acestea erau totuși distincte, în elementele lor constitutive, de refuzul de furnizare în discuție în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), ceea ce justifica decizia Comisiei de a le aprecia din perspectiva altor condiții decât cele relevate în hotărârea menționată.

81 La punctele 230 și 231 din hotărârea atacată, Tribunalul a precizat că, astfel, nu orice problematică de acces, totală sau parțială, precum cea din speță, implica în mod necesar aplicarea condițiilor prevăzute în această hotărâre, în special, după cum a precizat Comisia în decizia în litigiu, atunci când practica în discuție constă într-un comportament autonom care, chiar dacă poate avea aceleași efecte de excludere, se distinge, în elementele sale constitutive, de un refuz de furnizare.

82 La punctele 232 și 233 din hotărârea atacată, Tribunalul a explicat în esență că un refuz de furnizare care justifică aplicarea condițiilor prevăzute în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), implică, pe de o parte, să fie explicit, și anume să existe o cerere sau, în orice caz, o dorință de a primi acces și un refuz corelativ și, pe de altă parte, ca comportamentul contestat să rezide în primul rând în refuzul ca atare și nu într-o practică extrinsecă, cum ar fi în special o altă formă de abuz prin efect de pârghie. Potrivit Tribunalului, lipsa unui astfel de refuz expres se opune să fie calificate drept refuz de furnizare anumite practici care, în pofida faptului că ar putea conduce în final la un refuz implicit de acces, constituie, având în vedere elementele lor constitutive care se îndepărtează prin însăși natura lor de concurența bazată pe merite, o încălcare autonomă a articolului 102 TFUE.

83 La punctul 234 din hotărârea atacată, Tribunalul a adăugat că, deși toate sau cel puțin majoritatea „practicilor de excludere” pot constitui refuzuri implicite de furnizare, întrucât tind să îngreuneze accesul pe o piață, Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), nu poate fi aplicată tuturor acestor practici decât ignorând litera și spiritul articolului 102 TFUE, al cărui domeniu de aplicare nu se limitează la practicile abuzive privind bunuri sau servicii „indispensabile” în sensul acestei hotărâri.

84 La punctul 235 din hotărârea atacată, Tribunalul a observat că, în mai multe cauze care au ridicat probleme de acces la un serviciu, precum practicile de comprimare a marjei, nu a fost necesar să se demonstreze condiția caracterului indispensabil. În această privință, Tribunalul a apreciat, la punctul 236 din hotărârea atacată, că nu se poate deduce din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), că cerințele necesare pentru a stabili existența unui refuz abuziv de furnizare trebuie să se aplice în mod necesar și la aprecierea caracterului abuziv al unui comportament care constă în stabilirea, în ceea ce privește furnizarea de servicii sau vânzarea de produse, a unor condiții dezavantajoase sau de care cumpărătorul ar putea să nu fie interesat, asemenea comportamente putând constitui în sine o formă autonomă de abuz diferită de refuzul de furnizare.

85 La punctele 237-241 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în esență că în speță nu era vorba despre un refuz unilateral al Google de a furniza întreprinderilor concurente un serviciu necesar pentru a concura pe o piață învecinată, ci o diferență de tratament contrară articolului 102 TFUE. Acesta a arătat că practicile în litigiu au un caracter „activ” sub forma unor acte pozitive de discriminare între serviciul de comparare a produselor al Google și serviciile concurente de comparare a produselor și că aceste practici constituiau o formă autonomă de abuz prin efect de pârghie de pe o piață dominată, caracterizată prin bariere ridicate la intrare, și anume piața serviciilor de căutare generală. Potrivit Tribunalului, Comisia nu era, prin urmare, obligată să stabilească faptul că erau îndeplinite condițiile enunțate în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), pentru a constata existența unui abuz de poziție dominantă.

86 La punctele 242-247 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins, printre altele, argumentul Google potrivit căruia decizia în litigiu îi impunea în esență să cedeze un activ de valoare, și anume spațiul alocat rezultatelor căutării. Acesta a explicat că obligația unei întreprinderi care exploatează în mod abuziv o poziție dominantă de a ceda active, de a încheia contracte sau de a oferi acces la serviciul său în condiții nediscriminatorii nu implică în mod necesar aplicarea condițiilor prevăzute în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569). Astfel, nu ar putea exista un automatism între criteriile de calificare juridică a abuzului și măsurile corective care permit remedierea acestuia. Tribunalul a adăugat că împrejurarea că una dintre modalitățile de a pune capăt comportamentului abuziv constă în a permite concurenților să apară în „casetele” afișate în partea de sus a paginii de rezultate a Google nu înseamnă că practicile abuzive ar trebui să se limiteze la afișarea acestor „casete”, iar condițiile de identificare a abuzului ar trebui definite numai în raport cu acest aspect.

87 Pentru a aprecia dacă, astfel cum susține recurentele, aceste considerații sunt afectate de o eroare de drept, trebuie amintit că articolul 102 TFUE interzice, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia. Articolul menționat urmărește să evite să se aducă atingere concurenței în detrimentul interesului general, al întreprinderilor individuale și al consumatorilor, sancționând comportamentele întreprinderilor în poziție dominantă care restrâng concurența bazată pe merite și sunt astfel susceptibile să cauzeze un prejudiciu direct acestora din urmă sau care împiedică sau denaturează această concurență și sunt astfel susceptibile să le cauzeze un prejudiciu indirect (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 124 și jurisprudența citată).

88 Constituie astfel de comportamente cele care, pe o piață unde gradul de concurență este deja redus, tocmai din cauza prezenței uneia sau mai multor întreprinderi în poziție dominantă, împiedică, prin recurgerea la mijloace diferite de cele care guvernează concurența bazată pe merite între întreprinderi, menținerea gradului de concurență existent pe piață sau dezvoltarea acestei concurențe (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 125 și jurisprudența citată).

89 În ceea ce privește practicile care constau în refuzul de a acorda acces la o infrastructură dezvoltată de o întreprindere dominantă pentru nevoile propriilor activități și deținută de aceasta, reiese din jurisprudența Curții că un astfel de refuz poate constitui un abuz de poziție dominantă cu condiția nu numai ca acest refuz să fie de natură să elimine orice concurență pe piața în discuție din partea solicitantului accesului și să nu poată fi justificat în mod obiectiv, ci și ca infrastructura în sine să fie indispensabilă desfășurării activității acestuia, în sensul că nu ar exista niciun substitut real sau potențial pentru infrastructura respectivă (a se vedea în acest sens

Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, punctul 41, precum și Hotărârea din 12 ianuarie 2023, Lietuvos geležinkeliai/Comisia, C-42/21 P, EU:C:2023:12, punctul 79 și jurisprudența citată).

90 Impunerea acestor condiții la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), era justificată de împrejurările specifice respectivei cauze, care constau în refuzul unei întreprinderi dominante de a acorda acces unui concurent la o infrastructură pe care a dezvoltat-o pentru nevoile propriei activități, cu excluderea oricărui alt comportament (Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 45, și Hotărârea din 12 ianuarie 2023, Lietuvos geležinkeliai/Comisia, C-42/21 P, EU:C:2023:12, punctul 80).

91 Astfel, constatarea că o întreprindere dominantă a abuzat de poziția sa din cauza unui refuz de a contracta cu un concurent are drept consecință faptul că această întreprindere este forțată să contracteze cu acest concurent. Or, o asemenea obligație afectează în mod deosebit libertatea de a contracta și dreptul de proprietate al întreprinderii dominante, din moment ce o întreprindere, fie și dominantă, rămâne în principiu liberă să refuze să contracteze și să folosească infrastructura pe care a dezvoltat-o pentru propriile nevoi (Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 46).

92 În speță, recurentele susțin că, în pofida faptului că a identificat, la punctele 220, 229 și 287 din hotărârea atacată, pretinsul abuz în termeni care demonstrează că este vorba în realitate despre aspectul dacă Google este supusă unei obligații de a furniza serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la o astfel de infrastructură, Tribunalul, la punctele 229 și 240 din această hotărâre, a conchis în mod eronat că practicile Google sunt distincte în elementele lor constitutive de un refuz de acces precum cel din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), și că, prin urmare, condițiile stabilite de această hotărâre nu se aplică practicilor menționate.

93 Prin intermediul primei și al celei de a doua critici, recurentele reproșează în special Tribunalului că a considerat că prezenta cauză privea mai degrabă o „diferență de tratament” în ceea ce privește condițiile de furnizare de către Google a serviciului său de căutare generală prin intermediul accesului la paginile de rezultate generale decât o obligație de a furniza un acces la o facilitate distinctă, constituită din „casete” dedicate poziționate în mod proeminent pe paginile sale de rezultate, dotate cu funcționalități de afișare îmbogățite și care nu puteau fi retrogradate de algoritmi precum Panda.

94 În această privință, trebuie arătat, în primul rând, că recurentele interpretează în mod eronat punctele 220, 229 și 287 din hotărârea atacată.

95 Desigur, Tribunalul a arătat, la punctul 220 din hotărârea atacată, că „societății Google i se reproșează că nu permite serviciilor concurente de comparare a produselor să beneficieze de o poziționare și de un afișaj similare celor de care beneficiază propriul său serviciu de comparare a produselor”. La punctul 229 din această hotărâre, Tribunalul a observat că „practicile în discuție, după cum susține Google, nu sunt străine de problematica accesului”. La punctul 287 din hotărârea menționată, Tribunalul a constatat că „rezultatele serviciilor concurente de comparare, chiar dacă sunt deosebit de relevante pentru utilizatorul de internet, nu pot fi niciodată tratate în același mod ca rezultatele serviciului de comparare al Google, nici în ceea ce privește poziționarea lor, în măsura în care, ca urmare a caracteristicilor lor, pot fi retrogradate de algoritmii de ajustare,

iar «casetele» sunt rezervate rezultatelor serviciului de comparare al Google, nici în ceea ce privește prezentarea lor, caracterele și imaginile îmbogățite fiind de asemenea rezervate serviciului de comparare a produselor al Google”.

96 Cu toate acestea, contrar celor susținute de recurente, Tribunalul, la punctele 220, 229 și 287 din hotărârea atacată, nu a identificat în niciun fel presupusul abuz în termeni care demonstrează că era vorba, în cele din urmă, despre aspectul dacă Google era supusă unei obligații de a furniza acces la „casete”, și anume Products Universals și ulterior Shopping Units.

97 Într-adevăr, reiese chiar din cuprinsul acestor puncte, precum și dintr-o lectură a punctelor menționate în contextul lor, în special din cuprinsul punctelor 219-229 și 288 din hotărârea atacată, că s-a reproșat societății Google că nu permite serviciilor concurente de comparare a produselor ale serviciului său de comparare a produselor să beneficieze, pe paginile sale de rezultate generale, de o vizibilitate similară celei de care beneficia acesta din urmă și, prin urmare, că nu asigură o egalitate de tratament între serviciul său de comparare a produselor și serviciile concurente de comparare a produselor. Mai precis, comportamentul reproșat societății Google a constat, astfel cum a amintit de asemenea Tribunalul la punctele 187 și 261 din această hotărâre, în combinarea a două practici, și anume, pe de o parte, poziționarea și prezentarea mai favorabile a propriilor rezultate specializate pe paginile sale de rezultate generale decât cele ale rezultatelor serviciilor concurente de comparare a produselor și, pe de altă parte, retrogradarea concomitentă a rezultatelor serviciilor concurente de comparare prin intermediul unor algoritmi de ajustare.

98 Pe de altă parte, întrucât recurentele invocă de asemenea relevanța măsurilor corective prevăzute în decizia în litigiu, este suficient să se arate că acestea nu impuneau societății Google să acorde acces la „casete”. Într-adevăr, din cuprinsul punctelor 71 și 221 din hotărârea atacată reiese că Comisia a dispus obligarea Google să pună capăt comportamentului incriminat, subliniind că, în cazul în care Google s-ar putea conforma acestei obligații în diferite moduri, orice măsură de executare ar trebui să garanteze că Google nu tratează serviciile concurente de comparare a produselor „mai puțin favorabil” decât serviciul de comparare a produselor în cadrul paginilor sale de rezultate generale și că orice măsură de executare ar trebui să supună serviciul de comparare a produselor al Google „acelorași procese și metode” de poziționare și de prezentare precum cele utilizate pentru serviciile concurente de comparare a produselor.

99 Descrierea comportamentului în discuție în hotărârea atacată evidențiază astfel că acest comportament privea poziționarea și prezentarea discriminatorii pe paginile de rezultate generale ale serviciului de căutare generală al Google, iar nu accesul la „casete”.

100 Astfel, la punctul 177 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat printre altele că infrastructura în discuție era reprezentată de paginile de rezultate generale ale Google care generau trafic către celelalte site-uri internet, în special cele ale serviciilor concurente de comparare a produselor, și că această infrastructură este, în principiu, deschisă.

101 În plus, la punctele 219 și 243 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că erau în discuție condițiile în care Google furnizează serviciul său de căutare generală prin intermediul accesului la paginile de rezultate generale de către serviciile concurente de comparare a produselor.

102 În sfârșit, după ce a rezumat, la punctele 220 și 221 din hotărârea atacată, conținutul considerentelor (662), (699) și (700) litera (c) ale deciziei în litigiu, Tribunalul a constatat, la punctul 222 din această hotărâre, că decizia menționată urmărește să asigure un acces egal al

serviciului de comparare a produselor al Google și al serviciilor concurente de comparare a produselor la paginile de rezultate generale ale Google, indiferent de tipul de rezultate în cauză – rezultate generice, Product Universals sau Shopping Units – și tinde, așadar, să acorde serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la paginile de rezultate generale ale Google printr-o poziționare și o prezentare la fel de vizibile precum cele ale serviciului acesteia de comparare a produselor.

103 Astfel, este cert că, atunci când a arătat, la punctul 229 din hotărârea atacată, că practicile în cauză „nu sunt străine de problematică accesului", Tribunalul nu s-a referit la accesul serviciilor concurente de comparare a produselor la „casete", ci la accesul acestora la paginile de rezultate generale ale Google în condiții nediscriminatorii.

104 În al doilea rând, nu se poate reproșa Tribunalului că a substituit, la punctul 219 din hotărârea atacată, aprecierea care figurează în decizia în litigiu cu propria apreciere. Descrierea comportamentului în cauză, astfel cum a fost realizată de Tribunal, nu constituie, într-adevăr, decât un mod de a descrie faptul că s-a reproșat societății Google poziționarea și prezentarea mai favorabile, în cadrul paginilor de rezultate de căutare generală ale Google, ale serviciului său de comparare a produselor în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor, fapt indicat în mai multe rânduri în decizia în litigiu și în hotărârea atacată, cu variații minime în formularea utilizată.

105 În al treilea rând, nu poate fi reținut argumentul recurentelor potrivit căruia „casetele" ar constitui o facilitate distinctă de paginile de rezultate generale ale Google, astfel încât Tribunalul ar fi trebuit să considere că în speță era vorba despre problema dacă era justificat să se impună Google să acorde serviciilor concurente de comparare a produselor acces la această facilitate. Într-adevăr, după cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctele 114 și 115 din concluzii, chiar dacă acestea sunt promovate pe pagina de rezultate generale a Google, „casetele" nu constituie o infrastructură distinctă de această pagină în sensul unei pagini de rezultate autonome.

106 Pe de altă parte, este cert că serviciile de comparare a produselor aflate în concurență cu serviciul Google aveau acces la serviciul său de căutare generală și la paginile de rezultate generale. Prin urmare, nu se reproșează nicidecum Google că a refuzat acest acces.

107 Așadar, dezavantajul care rezultă pentru serviciile concurente de comparare a produselor ale Google din combinarea celor două practici în cauză – și anume, pe de o parte, poziționarea și prezentarea mai favorabile a propriilor rezultate specializate pe paginile sale de rezultate generale decât cele ale rezultatelor serviciilor concurente de comparare a produselor și, pe de altă parte, retrogradarea concomitentă a rezultatelor serviciilor concurente de comparare prin intermediul unor algoritmi de ajustare – se referă la condițiile de acces la pagina generală de rezultate a Google, iar nu la accesul la o infrastructură pretins distinctă, constituită din „casete".

108 În al patrulea rând, astfel cum a arătat în esență Tribunalul la punctele 223, 237 și 240 din hotărârea atacată, Comisia a considerat în decizia în litigiu că, prin combinarea acestor două practici și deci prin discriminarea între propriul serviciu de comparare a produselor și serviciile concurente de comparare a produselor pe paginile sale de căutare generală, Google și-a folosit poziția dominantă pe piața serviciilor de căutare generală, caracterizată prin bariere importante la intrare, pentru a favoriza propriul serviciu de comparare a produselor pe piața serviciilor de comparare a produselor, și că acest comportament conducea la o excludere potențială sau actuală a concurenței pe această din urmă piață, situată în aval.

109 Având în vedere această împrejurare, Tribunalul a constatat, la punctele 229 și 240 din hotărârea atacată, că Comisia nu era obligată să demonstreze că erau îndeplinite condițiile enunțate în Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), amintite la punctul 89 din prezenta hotărâre, pentru a ajunge la o constatare a unei încălcări pe baza practicilor constatate, în măsura în care acestea sunt distincte în elementele lor constitutive de un refuz de acces precum cel în discuție în cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată și constituie o formă autonomă de abuz prin efect de pârghie.

110 Or, astfel cum s-a amintit la punctul 90 din prezenta hotărâre, reiese din jurisprudența rezultată din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), că impunerea condițiilor menționate la punctul 41 din această hotărâre era justificată de împrejurările specifice cauzei în care s-a pronunțat hotărârea respectivă, care constau în refuzul unei întreprinderi dominante de a acorda acces unui concurent la o infrastructură pe care a dezvoltat-o pentru nevoile propriei activități, cu excluderea oricărui alt comportament.

111 În schimb, atunci când o întreprindere dominantă permite accesul la infrastructura sa, dar supune acest acces, furnizarea de servicii sau vânzarea de produse unor condiții inechitabile, condițiile enunțate de Curte la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), nu se aplică. Desigur, atunci când accesul la o asemenea infrastructură sau chiar la un serviciu ori la un input este indispensabil pentru a permite concurenților întreprinderii dominante să funcționeze în mod rentabil pe o piață din aval, este cu atât mai probabil ca practicile inechitabile de pe această piață să aibă efecte anticoncurențiale cel puțin potențiale și să constituie un abuz în sensul articolului 102 TFUE. Cu toate acestea, în ceea ce privește alte practici decât un refuz al accesului, lipsa unui asemenea caracter indispensabil nu este decisivă în sine pentru examinarea unor comportamente potențial abuzive din partea unei întreprinderi dominante (Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 50, precum și Hotărârea din 25 martie 2021, Slovak Telekom/Comisia, C-165/19 P, EU:C:2021:239, punctul 50 și jurisprudența citată).

112 Astfel, deși asemenea comportamente pot constitui o formă de abuz atunci când sunt în măsură să creeze efecte anticoncurențiale cel puțin potențiale sau chiar efecte de excludere pe piețele vizate, ele nu pot fi asimilate unui refuz pur și simplu de a permite unui concurent accesul la o infrastructură, din moment ce autoritatea de concurență sau instanța națională competentă nu va trebui să constrângă întreprinderea dominantă să asigure accesul la infrastructura sa, acest acces fiind deja acordat. Măsurile care urmează să fie luate într-un asemenea context vor aduce mai puțin atingere, prin urmare, libertății de a contracta a întreprinderii dominante și dreptului său de proprietate decât faptul de a o constrânge să acorde acces la infrastructura sa atunci când o rezervă pentru nevoile propriei activități (Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 51, și Hotărârea din 25 martie 2021, Slovak Telekom/Comisia, C-165/19 P, EU:C:2021:239, punctul 51).

113 În măsura în care, astfel cum s-a arătat la punctele 105-107 din prezenta hotărâre, Google acordă serviciilor concurente de comparare a produselor accesul la serviciul său de căutare generală și la paginile de rezultate generale, dar supune acest acces unor condiții discriminatorii, condițiile stabilite la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), nu se aplică comportamentului în cauză.

114 În consecință, Tribunalul a considerat în mod întemeiat, la punctele 229 și 240 din hotărârea atacată, că Comisia nu a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a apreciat dacă comportamentul în cauză îndeplinea aceste condiții.

115 Rezultă din cele ce precedă că prima și a doua critică trebuie respinse.

116 În consecință, a treia, a patra și a cincea critică, referitoare la punctele 232, 233, 240 și 246 din hotărârea atacată, sunt inoperante.

117 Într-adevăr, prin intermediul acestor critici, recurentele susțin că Tribunalul a respins în mod eronat, la punctele 232 și 233 din hotărârea atacată, aplicabilitatea condițiilor menționate pentru motivul lipsei unei cereri de acces și a unui refuz exprese, precum și, la punctul 240 din această hotărâre, pentru motivul că comportamentul în discuție, și anume tratamentul diferit rezervat de Google rezultatelor serviciului său de comparare a produselor în raport cu rezultatele serviciilor concurente de comparare a produselor, era un comportament „activ”, iar nu „pasiv”. La punctul 246 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat în mod eronat că măsurile corective cuprinse în decizia în litigiu nu erau relevante pentru aprecierea naturii pretinsului abuz.

118 Or, chiar dacă aceste considerații ale Tribunalului ar fi afectate de erori de drept, analiza lor nu este necesară, întrucât acesta a apreciat fără a săvârși o eroare de drept că comportamentul în cauză nu constituia un refuz al accesului supus condițiilor stabilite la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

119 În consecință, al doilea aspect al primului motiv trebuie respins.

2) Cu privire la primul aspect al primului motiv

120 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, recurentele reproșează Tribunalului că, la punctele 224-228 din hotărârea atacată, a substituit în mod ilicit aprecierea Comisiei care figurează în decizia în litigiu cu propria apreciere potrivit căreia condițiile stabilite la punctul 41 din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), erau îndeplinite, deși în decizia în litigiu nu figura nicio concluzie de această natură.

121 Cu toate acestea, dat fiind că, astfel cum s-a menționat la punctul 118 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că comportamentul reproșat Google nu trebuia să fie apreciat în conformitate cu condițiile menționate, acest prim aspect al primului motiv trebuie respins ca fiind inoperant.

122 Având în vedere considerațiile care precedă, primul motiv trebuie respins în totalitate.

2. Cu privire la al doilea motiv

a) Argumentația părților

123 Prin intermediul celui de al doilea motiv, compus din trei aspecte, recurentele, susținute de CCIA, arată că, în cazul în care pretinsul abuz nu era un refuz de furnizare a accesului, decizia în litigiu trebuia, pentru a stabili o încălcare a articolului 102 TFUE, să identifice o altă „practică extrinsecă” și să demonstreze că această practică se îndepărta de concurența bazată pe merite. În această privință, astfel cum ar fi amintit Tribunalul în special la punctele 162-164 din hotărârea atacată, nu ar fi suficient să se identifice o simplă extindere prin efect de pârghie a unei poziții dominante pe o piață către o piață învecinată, chiar dacă această extindere conduce la dispariția sau la marginalizarea concurenților.

124 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că, la punctele 175 și 197 din hotărârea atacată, a considerat că circumstanțe referitoare la efectele probabile ale comportamentului Google, rezumate la punctele 169-174 din această hotărâre, erau susceptibile să stabilească dacă aceasta concura pe baza meritelor.

125 Mai precis, recurentele arată că, la punctele 195 și 196 din hotărârea atacată, Tribunalul a recunoscut că considerentul (341) al deciziei în litigiu nu era suficient pentru a aprecia temeinicia comportamentului în discuție, întrucât se referea doar la „efectele de excludere” ale comportamentului Google, dar a arătat că acest considerent trebuia coroborat cu considerentul (342) al acestei decizii, care enunța trei circumstanțe. La punctele 169, 175, 196, 197, 219 și 283 din hotărârea menționată, aceste circumstanțe ar fi fost considerate de Tribunal ca fiind relevante pentru calificarea diferenței de tratament dintre Google și concurenții săi drept abatere de la concurența bazată pe merite.

126 Potrivit recurentelor, aceste trei circumstanțe nu se referă la natura comportamentului Google, ci sunt legate de importanța, precum și de sursele traficului de căutare și privesc pretinsele efecte ale comportamentului respectiv. Prin urmare, acestea nu ar constitui un temei valabil pentru a se pronunța cu privire la chestiunea dacă Google s-a îndepărtat de concurența bazată pe merite prin faptul că și-a rezervat un tratament diferit de cel pe care l-a aplicat concurenților săi.

127 În memoriul în replică, recurentele precizează că, deși factorii luați în considerare pentru a stabili o abatere de la concurența bazată pe merite nu trebuie să se raporteze numai la natura comportamentului în cauză, ei trebuie totuși să permită calificarea acestei naturi. Astfel, contrar celor susținute de Comisie, nu pot fi suficienți doar factorii care însoțesc acest comportament.

128 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât a „reformulat” în mod nelegal decizia în litigiu. Într-adevăr, el ar fi prezentat trei motive suplimentare, care nu figurau în această decizie, pentru a acoperi o lacună în motivarea acesteia și pentru a explica motivul pentru care se pretinde că comportamentul în cauză se îndepărtase de concurența bazată pe merite. Aceste trei motive suplimentare ar fi, în primul rând, un criteriu juridic mai strict pentru întreprinderile „superdominante” (punctele 180, 182 și 183 din hotărârea atacată), în al doilea rând, faptul că este anormal ca Google să limiteze „domeniului de aplicare al rezultatelor sale” pentru motivul că Google ar fi deschis afișării de rezultate pentru toate conținuturile (punctele 176-184) și, în al treilea rând, descrierea comportamentului reproșat ca intrând sub incidența unui tratament discriminatoriu (punctele 124, 237, 240, 279 și 284-289).

129 În memoriul în replică, în primul rând, recurentele contestă observația Comisiei potrivit căreia Tribunalul nu a invocat decât cu titlu suplimentar două dintre aceste motive, și anume cel referitor la caracterul anormal al comportamentului Google (punctele 176-179 din hotărârea atacată) și cel privind aplicarea unui criteriu juridic mai strict ca urmare a „poziției superdominante” a Google (punctul 180). În al doilea rând, recurentele resping ideea că afirmația Tribunalului potrivit căreia Google și-ar fi schimbat comportamentul (punctele 181-184) constituie, astfel cum a sugerat și Comisia, doar „explicații suplimentare”.

130 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele susțin că motivele suplimentare invocate de Tribunal, astfel cum au fost prezentate în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, pentru a explica modul în care Google nu a practicat o concurență bazată pe merite sunt, în orice caz, eronate în drept.

131 Prin intermediul unei prime critici, recurentele susțin că, la punctele 180, 182 și 183 din hotărârea atacată, Tribunalul a aplicat un criteriu juridic eronat pe baza unei noțiuni de poziție „superdominantă” pentru a aprecia temeinicia comportamentului Google. Or, *primo*, gradul de poziție dominantă în sine ar fi lipsit de relevanță pentru stabilirea existenței unui abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE. *Secundo*, Tribunalul a considerat în mod eronat că, din cauza poziției „superdominante” a Google, trebuia luată în considerare în aprecierea comportamentului Google în raport cu acest articol 102 TFUE regula egalității de tratament a furnizorilor de acces la internet prevăzută de Regulamentul (UE) 2015/2120 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2015 de stabilire a unor măsuri privind accesul la internetul deschis și de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii (JO 2015, L 310, p. 1). Faptul de a califica Google drept „superdominantă” sau drept „poartă de acces la internet” nu poate extinde aplicarea acestei norme privind egalitatea de tratament pentru a introduce obligații mai extinse în temeiul articolului 102 TFUE.

132 Prin intermediul celei de a doua critici, recurentele susțin că, la punctele 176-179 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că era anormal ca un serviciu de căutare să nu afișeze decât propriile rezultate. Acestea contestă de asemenea afirmațiile Tribunalului de la punctele 181-184 din această hotărâre, întrucât nu ar fi existat o schimbare de comportament a Google care să facă cu atât mai evidentă o abatere de la concurența bazată pe merite.

133 Prin intermediul celei de a treia critici, recurentele susțin că, la punctele 71, 124, 237, 240, 279 și 284-288 din hotărârea atacată, Tribunalul a calificat în mod eronat comportamentul societății Google drept discriminatoriu.

134 *Primo*, Tribunalul nu ar fi adoptat o abordare coerentă în definirea celor două elemente care ar fi fost tratate în mod discriminatoriu. La punctul 285 din hotărârea atacată, în analiza sa cu privire la pretinsa discriminare, Tribunalul s-a opus tratamentului diferit al rezultatelor de către Google după cum acestea proveneau din serviciul său de comparare a produselor sau din serviciile concurente de comparare a produselor. În schimb, la punctul 575 din hotărârea atacată, în analiza justificării obiective, Tribunalul a considerat că preocuparea Comisiei în decizia în litigiu era de a asigura egalitatea de tratament între două tipuri de rezultate ale Google, și anume rezultatele generice și rezultatele specializate.

135 *Secundo*, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare prin faptul că nu a stabilit că Google a efectuat o diferență de tratament arbitrară, simplul fapt de a aplica un tratament diferit nefiind suficient pentru a conchide că există o discriminare. Potrivit recurentelor, nu este arbitrar ca un serviciu de căutare să acționeze numai în calitate de producător al propriilor rezultate, întemeiate pe datele și pe algoritmii săi. În plus, incapacitatea Google de a afișa rezultate specializate ale unor terți care prezintă aceeași fiabilitate și aceeași calitate ca propriile rezultate ar fi o diferență obiectivă relevantă. Pentru aceleași motive, ar fi nefondată critica Tribunalului, exprimată la punctele 287, 291 și 292 din hotărârea atacată, potrivit căreia rezultatele specializate pentru produse provenite de la terți nu beneficiau de același tratament precum cele ale Google, chiar dacă ar fi deosebit de relevante. În calitate de producător de rezultate ale căutării, Google ar afișa cele mai bune rezultate pe care le poate produce. Pe de altă parte, recurentele susțin că, în cazul în care li se reproșează că au tratat în mod diferit două tipuri de rezultate ale Google, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 575 din hotărârea atacată, această diferență s-a întemeiat și pe considerații obiective și rezonabile.

136 În memoriul în replică, recurentele precizează că o întreprindere dominantă se îndepărtează de concurența bazată pe merite dacă aduce atingere calității serviciului său și acționează împotriva interesului său.

137 Comisia, PriceRunner, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga contestă argumentele recurentelor și susțin că al doilea motiv de recurs trebuie respins în parte ca inadmisibil, precum și ca inoperant și, în orice caz, ca nefondat.

b) Aprecierea Curții

138 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurentele reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că Comisia a stabilit că comportamentul în cauză nu corespundea unei concurențe bazate pe merite.

139 În această privință, Tribunalul a amintit, la punctele 166 și 167 din hotărârea atacată, că, pentru a conchide în sensul existenței unei încălcări a articolului 102 TFUE, Comisia nu s-a referit doar la practici cu efect de pârghie, ci a considerat că, prin intermediul unui astfel de efect, Google s-a bazat pe poziția sa dominantă pe piața serviciilor de căutare generală pentru a favoriza serviciul său de comparare a produselor pe piața serviciilor de căutare specializată de comparare a produselor, promovând poziționarea și prezentarea serviciului său de comparare a produselor și a rezultatelor sale pe paginile sale de rezultate generale, în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor.

140 La punctul 168 din hotărârea atacată, Tribunalul a precizat că, la punctul 344 din decizia în litigiu, Comisia a observat că rezultatele serviciilor concurente de comparare a produselor nu puteau apărea decât ca rezultate generice, și anume simple linkuri albastre, care, în plus, puteau fi retrogradate în paginile de rezultate generale ale Google prin algoritmi de ajustare, în timp ce rezultatele serviciului de comparare a produselor al Google erau poziționate în mod proeminent în partea de sus a paginilor de rezultate generale ale Google, prezentate într-un format îmbogățit și nu puteau fi retrogradate de acești algoritmi. Tribunalul a adăugat că, potrivit Comisiei, aceste practici au condus la o diferență de tratament sub forma unui favoritism din partea Google față de serviciul său de comparare a produselor.

141 La punctele 169-173 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, în părțile 7.2.2-7.2.4 din decizia în litigiu, Comisia a explicat în special că, din cauza cumulului a trei împrejurări specifice, acest favoritism era de natură să conducă la o slăbire a concurenței pe piață. Tribunalul a prezentat analiza Comisiei cu privire la aceste trei împrejurări, menționate de asemenea la punctul 196 din această hotărâre, care erau, *primo*, importanța traficului generat de motorul de căutare generală al Google pentru serviciile concurente de comparare a produselor, *secundo*, comportamentul utilizatorilor care efectuează căutări pe internet și, *tertio*, faptul că traficul deviat provenit de pe paginile de rezultate generale ale Google constituie o parte mare din acest trafic către serviciile concurente de comparare a produselor și nu putea fi înlocuit eficient de alte surse.

142 La punctul 174 din hotărârea atacată, Tribunalul a apreciat că, fără a săvârși o eroare de drept, Comisia a considerat că importanța traficului societății Google de pe paginile sale de căutare generală și faptul că acesta nu este efectiv înlocuibil constituiau, ținând seama de elementele de context amintite la punctele 168-173 din această hotărâre, împrejurări relevante de natură să caracterizeze existența unor practici care nu constituie o concurență bazată pe merite.

143 La punctul 175 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că Comisia nu s-a limitat la constatarea existenței unui efect de pârghie și a calificat din punct de vedere juridic practicile societății Google care au însoțit acest efect, pe baza unor criterii pertinente. Astfel, Tribunalul a considerat că, cu condiția ca Comisia să fi demonstrat în mod valabil favoritismul și efectele acestuia, identificate în lumina împrejurărilor specifice ale pieței în cauză, fapt care a făcut obiectul unei examinări ulterioare de către Tribunal, aceasta a considerat în mod corect că favoritismul menționat a constituit o abatere de la concurența bazată pe merite.

144 La punctul 189 din hotărârea atacată, Tribunalul a adăugat că această concluzie nu este infirmată de argumentele CCIA potrivit cărora absența unui test juridic stabilit în mod clar în decizia în litigiu încălca principiul securității juridice. În această privință, Tribunalul a arătat, la punctul 195 din această hotărâre, că este adevărat că considerentul (341) al acestei decizii prezenta motivele pentru care practicile în discuție se abăteau de la concurența bazată pe merite, precizând în esență că, pe de o parte, aceste practici deviaseră traficul și, pe de altă parte, că acestea puteau avea efecte anticoncurențiale. Astfel, prin intermediul acestui considerent, interpretat în mod izolat, ar părea că Comisia ar fi dedus din existența efectelor de excludere care decurg din respectivele practici că acestea se abăteau de la concurența bazată pe merite.

145 La punctul 196 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat totuși că acest considerent (341) trebuie coroborat cu considerentul (342) al deciziei în litigiu, în care Comisia a precizat, „pentru a demonstra motivul pentru care comportamentul este abuziv și nu se încadrează în domeniul concurenței bazate pe merite”, că practicile în cauză constau în favorizarea de către Google a propriului serviciu de comparare a produselor în detrimentul serviciilor concurente și că acest favoritism se înscrie într-un context special. Acest din urmă considerent ar enunța numeroasele elemente luate în considerare de Comisie pentru a demonstra de ce practica în cauză se îndepărta de concurența bazată pe merite și în special cele trei împrejurări specifice expuse în părțile 7.2.2-7.2.4 din decizia în litigiu și amintite la punctele 170-173 din această hotărâre.

146 La punctul 197 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat astfel că analiza Comisiei care conduce la constatarea unui abuz prin efect de pârghie permitea să se conchidă că a existat o încălcare, pe baza, pe de o parte, a unor elemente suspecte din punctul de vedere al dreptului concurenței care lipseau în cazul unui refuz de acces, în special o diferență de tratament nejustificată, și, pe de altă parte, a unor circumstanțe specifice, referitoare la natura infrastructurii aflate la originea acestei diferențe de tratament, în speță importanța traficului Google provenit de pe paginile sale de căutare generală și caracterul său care nu poate fi în mod efectiv înlocuibil.

1) Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv

147 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, recurentele reproșează în esență Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept, la punctele 175 și 197 din hotărârea atacată, atunci când a considerat că cele trei împrejurări specifice, vizate la punctele 169-174 și 196 din această hotărâre, erau relevante pentru a stabili dacă comportamentul în discuție corespundea concurenței bazate pe merite.

i) Cu privire la admisibilitate

148 Comisia susține că primul aspect al celui de al doilea motiv este inadmisibil. Astfel, recurentele nu ar putea susține pentru prima dată în fața Curții că aceste trei împrejurări, prezentate în secțiunea 7.2 din decizia în litigiu, priveau posibilitatea ca respectivul comportament să fie susceptibil să restrângă concurența, iar nu faptul că acesta nu corespunde concurenței bazate pe merite.

149 Pentru a statua cu privire la cauza de inadmisibilitate invocată astfel de Comisie, trebuie arătat că, prin intermediul acestui prim aspect al celui de al doilea motiv, recurentele contestă o parte a răspunsului Tribunalului la al cincilea motiv al acțiunii în primă instanță, prezentat la punctele 169-175 și 197 din hotărârea atacată.

150 Potrivit rezumatului de la punctul 136 din această hotărâre, prin intermediul primului aspect al celui de al cincilea motiv, recurentele susțineau că decizia în litigiu nu identificase, în cadrul comportamentului societății Google de punere în aplicare a unor îmbunătățiri calitative ale serviciului său de căutare pe internet, elemente care se abăteau de la concurența bazată pe merite.

151 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv de recurs, recurentele contestă interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii efectuată de Tribunal, care l-a determinat să constate, la punctele 175 și 197 din hotărârea atacată, că Comisia nu s-a întemeiat numai pe existența unor efecte de excludere care decurg din practicile în cauză pentru a conchide că acestea se îndepărtau de o concurență bazată pe merite.

152 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, a permite unei părți să invoce pentru prima dată în fața Curții un motiv pe care nu l-a invocat în fața Tribunalului ar echivala cu a-i permite să sesizeze Curtea cu un litigiu mai extins decât cel cu care a fost învestit Tribunalul. În cadrul unui recurs, competența Curții se limitează în principiu la analiza aprecierii realizate de Tribunal în privința motivelor dezbătute în fața sa. Cu toate acestea, un argument care nu a fost invocat în primă instanță nu constituie un motiv nou care este inadmisibil în stadiul recursului dacă nu constituie decât dezvoltarea unei argumentații expuse deja în cadrul unui motiv prezentat în cererea introductivă formulată în fața Tribunalului (Hotărârea din 9 decembrie 2020, Groupe Canal +/Comisia, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, punctul 28 și jurisprudența citată).

153 În plus, un motiv de recurs trebuie, sub sancțiunea inadmisibilității, să urmărească anularea nu a deciziei contestate în primă instanță, ci a hotărârii Tribunalului a cărei anulare se solicită, printr-o argumentație care să vizeze în mod concret identificarea erorii de drept care ar vicia această hotărâre. Astfel, un recurent are dreptul să formuleze recurs invocând motive derivate din însăși hotărârea atacată prin care să conteste temeinicia în drept a acesteia (Hotărârea din 25 ianuarie 2022, Comisia/European Food și alții, C-638/19 P, EU:C:2022:50, punctul 77, precum și jurisprudența citată).

154 În speță, contrar celor susținute de Comisie, argumentele dezvoltate de recurente în cadrul primului aspect al celui de al doilea motiv sunt strâns legate de al cincilea motiv prezentat în cererea introductivă în primă instanță, care repunea în discuție constatările efectuate pornind de la considerentul (341) al deciziei în litigiu potrivit cărora practicile în cauză nu intră în domeniul concurenței bazate pe merite, și, în măsura în care urmăresc să demonstreze că Tribunalul a considerat în mod eronat, la punctele 175 și 197 din hotărârea atacată, că Comisia a calificat din

punct de vedere juridic practicile în cauză care însoțeau efectul de pârghie pe baza unor criterii pertinente, acestea constituie dezvoltarea motivului menționat, iar nu un motiv nou, introdus pentru prima dată în cadrul recursului.

155 Pe de altă parte, recurentele nu se limitează la a reproduce argumentele invocate în primă instanță, ci susțin că Tribunalul, prin faptul că a răspuns la aceste argumente, a viciat hotărârea atacată printr-o eroare de drept. În consecință, deși, astfel cum arată Comisia, o parte din argumentația recurentelor este prezentată pentru prima dată în fața Curții, nu este mai puțin adevărat că aceasta își are originea chiar în hotărârea atacată.

156 Prin urmare, primul aspect al celui de al doilea motiv este admisibil.

ii) Cu privire la fond

157 După ce a amintit, la punctele 164 și 165 din hotărârea atacată, că efectele de pârghie practicate de o întreprindere dominantă nu sunt interzise ca atare de articolul 102 TFUE și că domeniul material de aplicare al răspunderii speciale a unei întreprinderi dominante trebuie apreciat în lumina împrejurărilor specifice ale fiecărei cauze care demonstrează o slăbire a concurenței, Tribunalul a statuat, la punctele 166-175 din hotărârea atacată, că, în decizia în litigiu, Comisia nu s-a limitat să constate un astfel de efect de pârghie și a calificat din punct de vedere juridic practicile societății Google care au însoțit acest efect pe baza unor criterii pertinente, astfel încât aceasta nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că comportamentul în discuție, constând în favorizarea de către Google a serviciului său de comparare a produselor, nu corespundea concurenței bazate pe merite.

158 De asemenea, la punctele 195-197 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că Comisia nu a dedus abuzul prin efectul de pârghie din existența unor efecte de excludere care decurg din aceste practici, ci și-a întemeiat analiza bazându-se, pe de o parte, pe elemente suspecte din punctul de vedere al dreptului concurenței, în special pe o diferență de tratament nejustificată, și, pe de altă parte, pe circumstanțe specifice relevante referitoare la natura infrastructurii aflate la originea acestei diferențe de tratament, ceea ce i-a permis în mod efectiv să conchidă în sensul existenței unei încălcări a articolului 102 TFUE.

159 În ceea ce privește împrejurările specifice reținute de Comisie în decizia în litigiu, prezentate la punctele 169-173 din hotărârea atacată, prima dintre aceste împrejurări se referea la importanța traficului generat de motorul de căutare generală al Google pentru serviciile de comparare a produselor. Tribunalul a arătat în special că Comisia a explicat că acest trafic producea efecte de rețea, în măsura în care, cu cât un serviciu de comparare a produselor era mai vizitat de utilizatorii de internet, cu atât creștea relevanța și utilitatea serviciilor sale și cu atât mai mult erau înclinați comercianții să îl utilizeze. Acesta a adăugat că diminuarea acestui trafic putea conduce la un cerc vicios și, în cele din urmă, la o ieșire de pe piață.

160 A doua împrejurare era comportamentul utilizatorilor atunci când aceștia efectuează căutări pe internet. Tribunalul a indicat printre altele că Comisia a precizat că acești utilizatori se concentrează în general asupra primelor trei până la cinci rezultate ale căutării și nu acordă atenție sau acordă o atenție redusă rezultatelor subsecvente, în special celor care se află sub partea imediat vizibilă a ecranului și că aceștia au tendința de a presupune că rezultatele cele mai vizibile sunt cele mai relevante, indiferent de relevanța lor reală.

161 A treia împrejurare a fost impactul traficului deviat. Potrivit Tribunalului, Comisia a subliniat că acest trafic reprezenta o mare parte din traficul către serviciile concurente de comparare a produselor și nu putea fi înlocuit în mod eficient de alte surse, inclusiv de anunțuri de tip text, de aplicații mobile, de trafic direct, de trimiteri către site-uri partenere, rețele sociale sau alte motoare de căutare.

162 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 174 și 197 din hotărârea atacată, Tribunalul a apreciat că, fără a săvârși o eroare de drept, Comisia a considerat că importanța traficului societății Google de pe paginile sale de căutare generală și faptul că acesta nu este efectiv înlocuibil reprezentau, ținând seama de elementele de context amintite la punctele 168-173 din această hotărâre, împrejurări relevante de natură să caracterizeze existența unor practici care nu corespundeau unei concurențe bazate pe merite.

163 Pentru a aprecia dacă considerațiile Tribunalului astfel prezentate sunt afectate de o eroare de drept după cum susțin recurentele, trebuie amintit că, deși impune întreprinderilor aflate în poziție dominantă răspunderea specială de a nu aduce atingere prin comportamentul lor unei concurențe efective și nedenaturate pe piața internă, articolul 102 TFUE nu incriminează existența în sine a unei poziții dominante, ci numai folosirea abuzivă a acesteia (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 128 și jurisprudența citată).

164 Astfel, articolul 102 TFUE nu urmărește nici să împiedice întreprinderile să cucerească, prin propriile merite, o poziție dominantă pe una sau mai multe piețe, nici să asigure că întreprinderi concurente mai puțin eficiente decât cele care dețin o asemenea poziție rămân pe piață. Dimpotrivă, concurența bazată pe merite poate, prin definiție, să conducă la dispariția sau la marginalizarea întreprinderilor concurente mai puțin eficiente și, așadar, mai puțin interesante pentru consumatori în special din punctul de vedere al prețurilor, al producției, al ofertei, al calității sau al inovării (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctele 126 și 127, precum și jurisprudența citată).

165 Pentru a putea considera, într-un anumit caz, că un comportament trebuie calificat drept „folosire abuzivă a unei poziții dominante”, în sensul articolului 102 TFUE, este necesar, în general, să se demonstreze că, prin recurgerea la mijloace diferite de cele care guvernează concurența bazată pe merite între întreprinderi, acest comportament are ca efect actual sau potențial restrângerea acestei concurențe prin excluderea întreprinderilor concurente la fel de eficiente de pe piața sau de pe piețele relevante sau prin împiedicarea dezvoltării lor pe aceste piețe, observându-se că acestea din urmă pot fi atât cele pe care este deținută poziția dominantă, cât și cele, conexe sau învecinate, pe care comportamentul menționat are vocația de a-și produce efectele actuale sau potențiale (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 129 și jurisprudența citată).

166 Această demonstrație, care poate implica recurgerea la grile de analiză diferite în funcție de tipul de comportament care este în discuție într-un anumit caz, trebuie totuși efectuată, în toate cazurile, prin aprecierea tuturor împrejurărilor de fapt pertinente, indiferent dacă ele privesc comportamentul în sine, piața sau piețele relevante sau funcționarea concurenței pe piața sau pe piețele respective. În plus, demonstrația menționată trebuie să urmărească să stabilească, întemeindu-se pe elemente de analiză și de probă precise și concrete, că comportamentul menționat are cel puțin capacitatea de a produce efecte de excludere (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 130 și jurisprudența citată).

167 Dincolo de simplele comportamente care au ca efect actual sau potențial restrângerea concurenței bazate pe merite prin excluderea întreprinderilor concurente la fel de eficiente de pe piața sau de pe pieţele relevante, pot fi calificate de asemenea drept „folosire abuzivă a unei poziții dominante” comportamentele despre care se demonstrează că au fie ca efect actual sau potențial, fie chiar ca obiect să împiedice într-o etapă prealabilă, prin crearea unor bariere la intrare sau prin recurgerea la alte măsuri de blocare sau la alte mijloace diferite de cele care guvernează concurența bazată pe merite, întreprinderi potențial concurente fie și numai să aibă acces la această piață sau la aceste pieţe și astfel să împiedice dezvoltarea concurenței pe respectivele pieţe în detrimentul consumatorilor, prin limitarea producției, a dezvoltării de produse sau de servicii alternative sau a inovării (Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 131 și jurisprudența citată).

168 Rezultă din această jurisprudență că printre împrejurările de fapt pertinente, figurează nu numai cele care privesc comportamentul în sine, ci și cele de pe piața sau pieţele relevante sau funcționarea concurenței pe piața sau pe pieţele respective. Astfel, împrejurări referitoare la contextul în care este pus în aplicare comportamentul întreprinderii în poziție dominantă, precum caracteristicile sectorului în cauză, trebuie considerate relevante.

169 Or, trebuie să se constate că împrejurările specifice prezentate la punctele 169-173 din hotărârea atacată constituiau elemente ale contextului în care funcționau motorul de căutare generală al Google și serviciile de comparare a produselor și în cadrul căruia a fost pus în aplicare comportamentul în cauză.

170 În special, contrar celor susținute de recurente, aceste împrejurări nu se referă numai la efectele practicilor în cauză sau la elementele care însoțesc pur și simplu aceste practici, ci sunt, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 174 din hotărârea atacată, de natură să caracterizeze existența unor practici care nu constituie o concurență bazată pe merite.

171 Într-adevăr, împrejurările menționate erau relevante pentru a califica din punct de vedere juridic practicile în cauză – și anume, pe de o parte, poziționarea și prezentarea mai favorabile ale rezultatelor specializate ale Google pe paginile sale de rezultate generale decât cele ale rezultatelor serviciilor concurente de comparare a produselor și, pe de altă parte, retrogradarea concomitentă a rezultatelor serviciilor concurente de comparare prin intermediul unor algoritmi de ajustare – în măsura în care acestea permiteau plasarea practicilor respective în contextul celor două pieţe relevante și al funcționării concurenței pe aceste pieţe și erau astfel susceptibile să demonstreze că efectele de excludere potențiale pe piața din aval, și anume cel al căutării specializate pentru compararea produselor și succesul serviciului de comparare a produselor al Google pe această piață de la punerea în aplicare a practicilor respective, menționate în decizia în litigiu, nu se datorau meritelor acestui serviciu, ci acelorași practici coroborate cu împrejurările specifice identificate.

172 Astfel, Tribunalul nu a confundat nicidecum analiza comportamentului în cauză pentru a stabili dacă acesta se îndepărta de concurența bazată pe merite și analiza efectelor comportamentului menționat. Dimpotrivă, după cum a arătat doamna avocată generală în esență la punctul 143 din concluzii, din considerațiile care figurează la punctele 168-175 din hotărârea atacată reiese că Tribunalul a examinat în amănunt chestiunea dacă, în decizia în litigiu, Comisia a putut considera fără a săvârși o eroare că practicile în litigiu, iar nu numai efectele lor, puteau fi calificate din punct de vedere juridic drept practici care se îndepărtează de concurența bazată pe merite.

173 Rezultă din cele ce precedă că punctele 175 și 197 din hotărârea atacată nu sunt afectate de nicio eroare de drept.

174 În consecință, este necesar să se respingă primul aspect al celui de al doilea motiv.

2) Cu privire la al doilea și la al treilea aspect ale celui de al doilea motiv

175 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele reproșează Tribunalului că a reținut, în ceea ce privește îndepărtarea de la mijloacele care guvernează concurența bazată pe merite, elemente de motivare care nu figurau în decizia în litigiu și că a substituit astfel raționamentul Comisiei cu propriul raționament, săvârșind în acest fel o eroare de drept. Aceste elemente de motivare suplimentare ar privi, în primul rând, un criteriu mai strict de apreciere juridică pentru întreprinderile „superdominante” (punctele 180, 182 și 183 din hotărârea atacată), în al doilea rând, aprecierea potrivit căreia, infrastructura în principiu deschisă a Google constituie o formă de anormalitate dacă anumite rezultate de căutare specializată proprii sunt favorizate față de rezultatele de căutare concurente (punctele 176-184) și, în al treilea rând, aprecierea potrivit căreia comportamentul în cauză era discriminatoriu (punctele 71, 124, 237, 240, 279 și 284-289).

176 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele susțin că, în orice caz, aceste elemente de motivare suplimentare sunt eronate în drept.

177 Trebuie să se examineze, în primul rând, argumentația recurentelor prin care acestea susțin, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, că nu figurează în decizia în litigiu calificarea comportamentului reproșat ca intrând sub incidența unui tratament discriminatoriu și, în cadrul celui de al treilea aspect, că, în orice caz, această calificare este eronată.

178 *Primo*, contrar argumentației recurentelor, care fac trimitere la punctele 71, 124, 237, 240, 279, 284-289 și 316 din hotărârea atacată, din cuprinsul acestor puncte nu reiese că Tribunalul ar fi adăugat o calificare a comportamentului în cauză la cea reținută de Comisie.

179 Astfel, pe de o parte, la punctele 71 și 124 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a efectuat o calificare a acestui comportament. La primul dintre punctele menționate, acesta s-a limitat la a rezuma ordonanța de încetare a comportamentului în cauză și de abținere formulată la articolul 3 din dispozitivul deciziei în litigiu. La al doilea punct, acesta a anunțat modul în care va examina argumentele recurentelor, arătând că va examina caracterul real al diferenței de tratament care stă la baza acestei calificări de favoritism reținute de Comisie, și anume dacă Google a realizat sau nu o discriminare în favoarea propriului său serviciu de căutare specializată.

180 Pe de altă parte, din cuprinsul punctelor 237, 240, 279 și 284-289 din hotărârea atacată reiese că Tribunalul a examinat calificarea comportamentului în cauză reținută de Comisie. Astfel, la punctele 237 și 240 menționate, Tribunalul a confirmat în esență, întemeindu-se pe decizia în litigiu, aprecierea Comisiei potrivit căreia practicile în cauză, care se traduceau prin acte pozitive de discriminare în tratamentul rezultatelor serviciului de comparare a produselor al Google, erau o formă autonomă de abuz prin efect de pârghie de pe o piață dominată, caracterizată prin bariere importante la intrare, și anume piața serviciilor de căutare generală. Pe de altă parte, la punctele 279 și 284-289 menționate, Tribunalul a examinat diferența de tratament constatată de Comisie în ceea ce privește în special poziționarea și prezentarea Product Universals pentru a verifica

dacă Comisia a putut conchide în mod întemeiat că exista o discriminare. Punctul 316 din hotărârea atacată este inclus în partea din hotărârea amintită consacrată acestei examinări în ceea ce privește Shopping Units.

181 Reiese astfel în mod clar din cuprinsul acestor puncte, vizate de recurente, care le citează izolându-le de celelalte puncte din partea raționamentului Tribunalului din care fac parte, că Tribunalul și-a întemeiat raționamentul pe decizia în litigiu și a confirmat calificarea reținută de Comisie, fără a adăuga o nouă calificare care nu era susținută de această decizie.

182 *Secundo*, trebuie să se examineze dacă, astfel cum susțin recurentele, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a reținut existența unei discriminări fără a stabili că Google a efectuat o diferențiere arbitrară de tratament.

183 Astfel cum reiese în esență din cuprinsul punctelor 168-174, 237, 240, 279 și 284-289 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat mai întâi că, potrivit Comisiei, comportamentul în cauză consta în tratarea în mod diferit a rezultatelor serviciilor de comparare a produselor după cum acestea proveneau de la serviciul de comparare a produselor al Google sau de la serviciile concurente de comparare, în ceea ce privește prezentarea și poziționarea pe paginile de rezultate generale, și a condus la o diferență de tratament sub forma unui favoritism acordat de Google serviciului său de comparare.

184 În continuare, Tribunalul a subliniat că, în urma întrunirii celor trei circumstanțe specifice pe care le-a avut în vedere, Comisia a considerat că acest favoritism era de natură să conducă la o slăbire a concurenței pe piață și că putea fi calificat din punct de vedere juridic drept un comportament care nu corespundea concurenței bazate pe merite.

185 În sfârșit, Tribunalul a considerat că comportamentul în discuție a fost pus în aplicare prin utilizarea unui efect de pârghie, care a constat în faptul că Google își exploatează poziția dominantă pe piața în amonte a serviciilor de căutare generală pe internet, caracterizată prin bariere importante la intrare, pentru a obține avantaje concurențiale pe piața situată în aval a serviciilor de căutare specializată, pe care nu deținea o asemenea poziție, favorizând propriul serviciu de comparare a produselor.

186 Trebuie precizat că nu se poate considera, în general, că o întreprindere dominantă care aplică produselor sau serviciilor sale un tratament mai favorabil decât cel pe care îl acordă concurenților săi adoptă, independent de împrejurările cauzei, un comportament care se îndepărtează de concurența bazată pe merite.

187 Cu toate acestea, în speță, Tribunalul, confirmând analiza Comisiei, nu s-a limitat la a constata existența unui astfel de tratament mai favorabil de către Google al propriului serviciu de comparare a produselor, ci a stabilit că, având în vedere caracteristicile pieței în amonte și împrejurările specifice identificate, comportamentul în cauză, împreună cu cele două componente ale sale, și anume promovarea propriilor rezultate și retrogradarea celor ale operatorilor concurenți, era discriminatoriu și nu corespundea concurenței bazate pe merite.

188 În ceea ce privește argumentația recurentelor prin care acestea invocă în esență incapacitatea Google de a afișa rezultate specializate ale unor terți care prezintă aceeași fiabilitate și aceeași calitate ca propriile rezultate, argumentația menționată trebuie înlăturată în temeiul jurisprudenței amintite la punctul 61 din prezenta hotărâre, în măsura în care prin aceasta recurentele repun în discuție aprecierea faptelor de către Tribunal fără a invoca o denaturare.

189 De asemenea, trebuie respinsă argumentația recurentelor prin care acestea susțin, făcând trimitere la punctele 285 și 575 din hotărârea atacată, că Tribunalul nu a adoptat o abordare coerentă în definirea celor două elemente, care ar fi fost tratate în mod discriminatoriu.

190 Tribunalul a arătat, în special la punctul 285 din hotărârea atacată, că tratamentul diferențiat instituit de Google se aplica în funcție de originea rezultatelor, și anume după cum acestea proveneau de la servicii concurente de comparare a produselor sau de la serviciul său de comparare a produselor, Google favorizând ultimul în raport cu primele, iar nu un rezultat în raport cu altul, în funcție de conținutul său.

191 La punctul 575 din hotărârea atacată, în analiza sa privind justificarea obiectivă, Tribunalul a considerat, desigur, că Comisia nu a căutat decât o egalitate de tratament, în ceea ce privește poziționarea și prezentarea, între două tipuri de rezultate ale Google. Cu toate acestea, din partea din raționamentul Tribunalului în care se regăsește acest punct, în special din cuprinsul punctelor 574 și 576 din această hotărâre, reiese că Comisia a criticat Google pentru că nu a aplicat rezultatelor provenite de la serviciile concurente de comparare a produselor același tratament ca și celor provenite de la serviciul său de comparare a produselor. Referirea la „cele două tipuri de rezultate ale Google” menționată la punctul 575 din respectiva hotărâre constituie, prin urmare, o eroare materială, Tribunalul menționând de asemenea, în mod repetat, că comportamentul Google a constat în tratarea în mod diferit a rezultatelor în funcție de originea lor, iar nu în funcție de conținutul acestora.

192 În consecință, definirea obiectului discriminării în hotărârea atacată nu este afectată de incoerență și nu se poate reproșa Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că comportamentul în cauză putea fi calificat drept discriminatoriu și că nu corespundea concurenței bazate pe merite.

193 În aceste condiții, trebuie respinsă argumentația recurentelor prin care susțin, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, că nu figura în decizia în litigiu calificarea comportamentului reproșat ca fiind un tratament discriminatoriu și, în cadrul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, că această calificare era, în orice caz, eronată.

194 În al doilea rând, recurentele susțin, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, că, la punctele 176-184 din hotărârea atacată, Tribunalul a prezentat două considerații suplimentare care nu figurau în decizia în litigiu, și anume, pe de o parte, un criteriu mai strict de apreciere juridică pentru întreprinderile „superdominante” și, pe de altă parte, având în vedere infrastructura în principiu deschisă a motorului de căutare Google, faptul că anumite rezultate de căutare specializată ale Google sunt favorizate față de rezultatele de căutare concurente constituia o anormalitate. În cadrul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele susțin că, în orice caz, aceste considerații nu sunt întemeiate.

195 În această privință, este adevărat că, la punctele 176-184 din hotărârea atacată, Tribunalul a invocat considerații care nu reies din motivarea deciziei în litigiu. Acest lucru este valabil pentru considerațiile referitoare la caracterul anormal al comportamentului Google și la poziția sa superdominantă pe piața serviciilor de căutare generală, precum și pentru cele privind obligația de tratament nediscriminatoriu care decurge din dispozițiile Regulamentului 2015/2120.

196 Cu toate acestea, deși singurele considerații pe care Tribunalul le-a prezentat în mod explicit ca fiind neesențiale sunt cele care figurează la punctul 180 din hotărârea atacată, considerațiile care figurează la punctele 176-179 și 181-184 din hotărârea atacată au fost de asemenea formulate cu titlu suplimentar.

197 Astfel, la punctele 175 și 185 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în esență că, presupunând că favoritismul și efectele sale, identificate ținând seama de circumstanțele specifice ale pieței relevante, au fost demonstrate în mod valabil de Comisie, această instituție ar fi considerat în mod întemeiat că favoritismul respectiv se îndepărta de concurența bazată pe merite. Această concluzie care figurează la finalul punctului 185 din hotărârea atacată se limitează la a face trimitere la considerațiile care figurează la punctele 170-173 din hotărârea menționată, fără să facă trimitere la considerațiile suplimentare formulate de Tribunal la punctele 176-184 din aceeași hotărâre, criticate de recurente.

198 În plus, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 192 din prezenta hotărâre, aceste considerații nu erau necesare pentru a confirma aprecierea potrivit căreia se poate considera că comportamentul în cauză nu corespunde unei concurențe bazate pe merite.

199 În consecință, este necesar să se respingă ca inoperante criticile recurentelor invocate în cadrul celui de al doilea și al celui de al treilea aspect ale celui de al doilea motiv, prin care acestea critică punctele 176-184 din hotărârea atacată, și, prin urmare, să se respingă aceste două aspecte în totalitate.

200 Având în vedere ansamblul motivelor care precedă, al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

3. Cu privire la al treilea motiv

201 Prin intermediul celui de al treilea motiv, compus din trei aspecte, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept în analiza legăturii de cauzalitate dintre pretinsul abuz și efectele sale probabile.

202 Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, recurentele susțin că, în speță, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 377-379 din hotărârea atacată, că sarcina de a efectua o analiză contrafactuală revenea Google, iar nu Comisiei. Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, acestea susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctele 374, 376 și 525 din această hotărâre, că un scenariu contrafactual pentru un abuz care constă în combinarea a două practici licite impunea eliminarea acestor două practici. Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, recurentele susțin că abordarea eronată a Tribunalului cu privire la ceea ce ar constitui un scenariu contrafactual corect a invalidat evaluarea sa, la punctul 572 din hotărârea atacată, a justificărilor obiective și a efectelor comportamentului în cauză.

a) Cu privire la admisibilitate

203 BEUC, VDZ, Ladenzeile și BDZV susțin că al treilea motiv este inadmisibil. Ele arată că, prin intermediul acestuia, recurentele urmăresc să repună în discuție aprecierea de către Tribunal a elementelor de probă, în special a celor două scenarii contrafactuale pe care le-au prezentat în cursul procedurii administrative sau se limitează să reitereze argumente deja prezentate în fața Tribunalului. La rândul său, fără a invoca în mod formal o excepție de inadmisibilitate, Comisia

arată că aprecierea de către Tribunal a acestor scenarii contrafactuale este stabilită definitiv la punctele 369-376 din hotărârea atacată, în lipsa oricărei susțineri a denaturării din partea recurentelor.

204 În memoriul în replică, recurentele susțin că al treilea motiv este admisibil. Recurentele precizează că criticile pe care le formulează în cadrul acestui motiv privesc aprecierea eronată de către Tribunal a conceptului juridic al analizei contrafactuale în contextul specific al unui comportament care include mai multe practici al căror efect combinat aduce atingere concurenței bazate pe merite, ceea ce ar constitui o eroare de drept.

205 Trebuie să se observe, în primul rând, că, astfel cum s-a amintit la punctul 61 din prezenta hotărâre, competența Curții de a se pronunța asupra unui recurs formulat împotriva unei decizii pronunțate de Tribunal este limitată la chestiuni de drept, aprecierea faptelor și a elementelor de probă neconstituind, cu excepția cazului denaturării acestora, o chestiune supusă controlului Curții.

206 Or, aspectele, pe de o parte, dacă există o obligație sistematică a Comisiei de a efectua o analiză contrafactuală în cauzele care intră sub incidența articolului 102 TFUE și, pe de altă parte, căror criterii trebuie să răspundă un scenariu contrafactual pentru a putea reflecta ceea ce s-ar fi întâmplat în lipsa abuzului invocat în cazul particular al unui comportament constituit din mai multe practici al căror efect combinat constituie o atingere adusă concurenței bazate pe merite sunt chestiuni de drept, care pot face obiectul controlului Curții în cadrul unui recurs.

207 În al doilea rând, astfel cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții, dacă un recurent contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii de către Tribunal, aspectele de drept analizate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul recursului. Într-adevăr, dacă un recurent nu ar putea să se bazeze astfel în recurs pe motive și argumente utilizate deja în fața Tribunalului, procedura de recurs ar fi lipsită de o parte din sensul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2023, Aquino/Parlamentul, C-534/22 P, EU:C:2023:802, punctele 69 și 70, precum și jurisprudența citată).

208 Or, în speță, recurentele nu se limitează la a reproduce argumentele invocate în primă instanță, ci susțin că Tribunalul, răspunzând la aceste argumente, a viciat hotărârea atacată prin erori de drept.

209 Rezultă că al treilea motiv este admisibil.

b) Cu privire la fond

1) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv

i) Argumentația părților

210 Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 377-379 din hotărârea atacată, atunci când a considerat că sarcina de a efectua o analiză contrafactuală revenea societății Google, întrucât Comisia a reținut efecte anticoncurențiale potențiale și nu reale. În lipsa unei analize contrafactuale efectuate de

Comisie, afirmațiile acesteia referitoare la efectele anticoncurențiale ale comportamentului pretins abuziv ar rămâne abstracte, întrucât nu ar exista nicio bază de referință care să permită aprecierea acestor efecte.

211 Prin intermediul primei critici, recurentele susțin că Tribunalul s-a îndepărtat în mod ilicit de decizia în litigiu, considerând că aceasta reținuse efecte anticoncurențiale potențiale, iar nu efecte reale. Într-adevăr, în considerentul (462) al acestei decizii, Comisia a afirmat că pretinsul abuz a avut efecte reale, iar nu numai potențiale, întrucât comportamentul în cauză a condus la o reducere a traficului de pe paginile de căutare generice ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor. De altfel, Tribunalul însuși s-ar fi întemeiat de asemenea pe acest efect real asupra traficului atunci când a conchis, la punctul 519 din hotărârea atacată, că comportamentul în cauză avusese capacitatea de a restrânge concurența. Prin urmare, în prezența unor astfel de efecte anticoncurențiale reale, Comisia ar fi trebuit să efectueze o analiză contrafactuală.

212 Prin intermediul celei de a doua critici, recurentele susțin că, independent de aspectul dacă efectele comportamentului în cauză erau reale sau potențiale, orice evaluare a acestora ar fi impus Comisiei să efectueze o analiză contrafactuală, întrucât o asemenea analiză este inerentă noțiunii de cauzalitate.

213 În această privință, recurentele susțin, în primul rând, că instanța Uniunii a confirmat în mai multe rânduri necesitatea ca Comisia să efectueze o analiză contrafactuală în contextul articolului 101 TFUE, astfel încât nu ar exista niciun temei rezonabil pentru o abordare diferită în contextul articolului 102 TFUE.

214 În al doilea rând, recurentele susțin că punctul 21 din Comunicarea Comisiei intitulată Orientări privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului [102 TFUE] la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (JO 2009, C 45, p. 7) confirmă că pretinsele comportamente abuzive ar trebui în general să fie apreciate pe baza unui scenariu contrafactual adecvat.

215 În al treilea rând, recurentele susțin că, contrar a ceea ce reiese din cuprinsul punctului 377 din hotărârea atacată, în speță existau scenarii contrafactuale întemeiate pe contexte reale, și anume dezvoltările unor piețe similare în statele membre în care Comisia nu a identificat abuzuri. În plus, potrivit recurentelor, chiar în lipsa unor astfel de scenarii, Comisia nu poate fi scutită de obligația de a efectua o analiză contrafactuală pentru a explica, în mod motivat, care ar fi situația probabilă fără pretinsul abuz. Astfel, în speță, lipsa unei „analize obiective” a unui scenariu contrafactual ar fi trebuit să constituie un motiv suficient pentru anularea deciziei în litigiu.

216 În memoriul în replică, recurentele contestă caracterul inoperant al criticilor lor, invocat de Comisie. Ca răspuns la argumentația acesteia din urmă referitoare, *primo*, la creșterea necontestată a traficului către serviciul de comparare a produselor al Google, pe care se bazează de asemenea constatarea efectelor anticoncurențiale ale comportamentului în cauză, *secundo*, la caracterul suplimentar al punctelor 377 și 378 din hotărârea atacată și, *tertio*, la caracterul necontestat al impactului algoritmilor de clasificare a rezultatelor generice ale Google asupra traficului, constatat de Tribunal la punctul 393 din această hotărâre, recurentele susțin mai întâi că, în măsura în care s-a reținut că comportamentul în cauză a condus atât la scăderi, cât și la creșteri ale traficului, contestarea scăderii este suficientă pentru a invalida constatarea creșterii. În continuare, recurentele contestă că motivele expuse de Tribunal la punctele 377-379 din aceeași hotărâre au fost formulate cu titlu suplimentar și afirmă că aceste motive cuprind elemente necesare motivării. În sfârșit, recurentele susțin că punctul 393 din hotărârea atacată face parte

tocmai din eroarea identificată în recurs, întrucât demonstrează că Tribunalul a atribuit scăderea traficului către serviciile concurente de comparare a produselor nu comportamentului în cauză ca o combinare a celor două practici, ci doar uneia dintre aceste practici, și anume utilizarea algoritmilor de clasificare a rezultatelor generice.

217 Comisia, PriceRunner, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga contestă argumentația recurentelor și susțin că primul aspect al celui de al treilea motiv este inoperant sau, în orice caz, nefondat.

ii) Aprecierea Curții

218 Punctele 377-379 din hotărârea atacată, contestate în cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, privesc analiza Tribunalului cu privire la legătura de cauzalitate dintre comportamentul în cauză și scăderea traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor.

219 În ceea ce privește prima critică, trebuie observat că considerentul (426) al deciziei în litigiu figurează în secțiunea 7.2 din această decizie, referitoare la comportamentul în cauză, și se referă la analiza impactului acestui comportament asupra traficului generat de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor, efectuată de Comisie în secțiunea 7.2.3.2 din decizia menționată. Comisia a constatat o scădere a acestui trafic în fiecare din cele 13 țări din SEE în care aceste practici fuseseră puse în aplicare.

220 În schimb, în secțiunea 7.3 din decizia în litigiu, Comisia a efectuat analiza efectelor comportamentului în cauză pe care le-a calificat drept efecte anticoncurențiale potențiale, de natură să afecteze structura concurențială a piețelor în cauză. Aceste efecte potențiale constau, astfel cum s-a arătat la punctul 451 din hotărârea atacată, într-un risc ca serviciile concurente de comparare a produselor să își înceteze activitatea, precum și într-un impact negativ asupra inovării și asupra posibilității consumatorilor de a accesa cele mai performante servicii.

221 Elementele privind variația traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor, precum și către serviciul său de comparare a produselor nu constituiau, prin urmare, efecte anticoncurențiale reale reținute de Comisie, ci elemente de probă concrete pe care s-a bazat constatarea efectelor anticoncurențiale potențiale ale comportamentului în cauză. Astfel, așa cum reiese și din cuprinsul punctelor 445-450 și 454 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că, în urma unei analize în mai multe etape și în urma unei motivări argumentate, Comisia a dedus existența unor efecte anticoncurențiale potențiale pe piețele serviciilor concurente de comparare a produselor, pe baza unor elemente concrete referitoare la evoluția traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către serviciile concurente de comparare a produselor și către serviciul său de comparare a produselor, precum și pe baza ponderii reprezentate de acest trafic în traficul total al serviciilor concurente de comparare a produselor. Or, procedând în acest mod, Tribunalul nu s-a îndepărtat de decizia în litigiu, întrucât efectele anticoncurențiale reținute de această decizie rămâneau potențiale, fiind în același timp deduse din elementele concrete întemeiate pe evoluția traficului.

222 În consecință, prima critică trebuie respinsă ca nefondată.

223 Prin intermediul celei de a doua critici, recurentele urmăresc să demonstreze în esență că Tribunalul a răsturnat sarcina probei confirmând decizia în litigiu fără ca Comisia să fi efectuat o analiză contrafactuală pentru a stabili legătura de cauzalitate dintre comportamentul în cauză și efectele sale.

224 În această privință, este necesar să se observe de la bun început că această legătură de cauzalitate corespunde elementelor constitutive esențiale ale unei încălcări a dreptului concurenței, a cărei dovadă trebuie făcută de Comisie, în conformitate cu normele generale privind administrarea probelor, amintite în special la punctele 132-134 din hotărârea atacată. Prin urmare, revine Comisiei sarcina de a stabili elementele de probă adecvate în vederea demonstrării, corespunzător cerințelor legale, a existenței faptelor constitutive ale unei încălcări. În schimb, revine întreprinderii care invocă un mijloc de apărare împotriva constatării unei astfel de încălcări sarcina de a face dovada că acest mijloc de apărare trebuie admis.

225 Punctul 382 din hotărârea atacată, necontestat de recurente, completează raționamentul Tribunalului în această privință, enunțând criteriile care trebuie să ghideze examinarea legăturii de cauzalitate. Se afirmă astfel că, pentru a stabili efectele reale sau potențiale ale practicilor examinate, Comisia se poate întemeia pe elemente bazate pe observarea evoluției reale a pieței sau a piețelor vizate de aceste practici. În cazul în care se observă o corelație între practicile menționate și modificarea situației concurențiale pe piețele respective, informații suplimentare, care pot include, printre altele, evaluări ale participanților la piață, ale furnizorilor acestora, ale clienților, ale asociațiilor profesionale sau ale consumatorilor, pot fi în măsură să demonstreze legătura de cauzalitate dintre comportamentul în discuție și evoluția pieței.

226 Tribunalul s-a întemeiat la punctele 383-393 din această hotărâre tocmai pe criteriile de analiză menționate pentru a efectua o analiză concretă a relației de cauzalitate dintre comportamentul în cauză și scăderea traficului de pe paginile de rezultate generale ale Google către majoritatea serviciilor concurente de comparare a produselor, examinare în urma căreia Tribunalul a constatat, la punctul 394 din hotărârea menționată, că Comisia a demonstrat că practicile în cauză au condus la o scădere a traficului de căutare generică înspre aproape toate serviciile concurente de comparare a produselor.

227 În acest context, Tribunalul a statuat, la punctul 379 din hotărârea atacată, că, în cadrul repartizării sarcinii probei, o întreprindere poate să prezinte o analiză contrafactuală pentru a contesta aprecierea Comisiei cu privire la efectele potențiale sau reale ale comportamentului în cauză.

228 Or, procedând astfel, Tribunalul nici nu a răsturnat sarcina probei care revine Comisiei în ceea ce privește obligația de a demonstra legătura de cauzalitate dintre comportamentul în cauză și efectele sale, nici nu a exclus caracterul util al unei analize contrafactuale. Acesta a constatat numai că Comisia poate să se întemeieze pe un ansamblu de elemente de probă, fără ca aceasta să fie obligată să recurgă în mod sistematic la un instrument unic pentru a dovedi existența unei astfel de legături de cauzalitate.

229 Această abordare este de altfel conformă cu jurisprudența Curții citată la punctele 165-167 din prezenta hotărâre.

230 În consecință, în măsura în care vizează raționamentul Tribunalului cu privire la repartizarea sarcinii probei și la utilitatea analizei contrafactuale în cadrul probelor pertinente în raport cu articolul 102 TFUE, a doua critică trebuie înlăturată ca nefondată.

231 În măsura în care această critică vizează punctele 377 și 378 din hotărârea atacată, trebuie arătat că Tribunalul a considerat că identificarea unui scenariu contrafactual fiabil pentru a analiza efectele unor practici presupus anticoncurențiale asupra unei piețe poate fi, într-o situație precum cea din speță, un exercițiu aleatoriu, chiar imposibil, și că, pentru a demonstra o încălcare a articolului 102 TFUE, în special în ceea ce privește efectele practicilor asupra concurenței, Comisia nu poate fi obligată să stabilească în mod sistematic un asemenea scenariu contrafactual.

232 Or, aceste puncte din hotărârea atacată prezintă, după cum a arătat doamna avocată generală la punctul 171 din concluzii, un caracter neesențial în raport în special cu punctele 372-376 din hotărârea atacată, astfel încât critica recurentelor în această privință trebuie înlăturată ca inoperantă.

233 În sfârșit, în ceea ce privește critica recurentelor îndreptată împotriva punctului 393 din hotărârea atacată, este suficient să se constate că Tribunalul s-a limitat la a constata că exista o legătură de cauzalitate între vizibilitatea unui site internet în cadrul rezultatelor generice ale Google, care depinde de algoritmii de clasificare a acestor rezultate, și importanța traficului provenit din rezultatele menționate către acest site. Or, o astfel de constatare nu contrazice aprecierea sa cu privire la ceea ce ar putea constitui un scenariu contrafactual adecvat în speță.

234 În consecință, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie înlăturat ca fiind în parte nefondat și în parte inoperant.

2) Cu privire la al doilea și la al treilea aspect ale celui de al treilea motiv

i) Argumentația părților

235 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, recurentele contestă calificarea juridică, efectuată la punctele 374, 376 și 525 din hotărârea atacată, a ceea ce ar constitui pentru Tribunal un scenariu contrafactual corect atunci când un abuz implică o „combinare” a două practici. Potrivit recurentelor, prin faptul că a statuat că, într-o astfel de situație, un scenariu contrafactual trebuie să ia în considerare efectele celor două practici în discuție, și anume atât efectele promovării serviciului de comparare a produselor al Google prin intermediul „casetelor”, cât și efectele aplicării algoritmilor de ajustare și ale retrogradării serviciilor concurente de comparare a produselor în cadrul rezultatelor generice, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

236 Prin intermediul primei critici, recurentele susțin că, în măsura în care fiecare dintre aceste două practici este, astfel cum a admis Tribunalul la punctul 373 din hotărârea atacată, licită în sine, un scenariu contrafactual care elimină una dintre aceste practici, în special afișarea „casetelor”, constituie un scenariu adecvat, întrucât creează o situație fără combinarea celor două practici și, în consecință, fără pretinsul abuz. În schimb, eliminarea celor două practici în stabilirea scenariului contrafactual, preferată de Tribunal la punctul 376 din această hotărâre, ar depăși ceea ce ar fi necesar pentru a crea o situație fără combinarea pretins abuzivă și ar confunda efectele comportamentului licit cu cele ale comportamentului ilicit.

237 Prin intermediul celei de a doua critici, recurentele reproșează Tribunalului că a avut în vedere un scenariu contrafactual care nu este „realist”, „plauzibil” și „probabil”, în sensul jurisprudenței Curții (Hotărârea din 11 septembrie 2014, MasterCard și alții/Comisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punctele 166-169 și 173). Astfel, acest scenariu nu s-ar limita la eliminarea

„casetelor”, ceea ce ar pune capăt abuzului, după cum a confirmat Comisia în memoriul său în apărare în fața Tribunalului, ci ar impune chiar eliminarea algoritmilor de retrogradare destinați îmbunătățirii calității serviciului de căutare. Or, studiile prezentate de recurente în cursul procedurii administrative, și anume analiza de tip „diferență în diferențe” și experimentul denumit de „ablație”, au evidențiat faptul că traficul către serviciile concurente de comparare a produselor nu s-ar fi schimbat în mod semnificativ în cazul eliminării „casetelor”, ceea ce ar dovedi că scăderea traficului a fost atribuită în mod eronat comportamentului în cauză.

238 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, recurentele susțin, pe de o parte, că abordarea eronată a Tribunalului cu privire la scenariul contrafactual a invalidat evaluarea efectelor comportamentului în cauză, întrucât această abordare a condus la a atribui pretinsului abuz efecte care erau imputabile unor practici licite. Pe de altă parte, acestea susțin că abordarea menționată a invalidat de asemenea evaluarea de către Tribunal a justificării obiective invocate de Google potrivit căreia nu ar fi fost posibil să își îmbunătățească serviciul de căutare dacă rezultatele serviciilor concurente de comparare a produselor ar fi fost incluse în „casete”. Or, respingând această explicație, la punctul 572 din hotărârea atacată, pentru motivul că îmbunătățirile nu depășeau efectele anticoncurențiale ale comportamentului în cauză, Tribunalul ar fi viciat această hotărâre printr-o eroare de drept.

239 Comisia, PriceRunner, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga contestă argumentația recurentelor ca fiind inoperantă sau, în orice caz, nefondată.

ii) Aprecierea Curții

240 Punctele 374, 376 și 525 din hotărârea atacată, contestate în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, privesc aprecierea Tribunalului cu privire la ceea ce ar constitui o analiză contrafactuală în măsură să evalueze efectele unui comportament care constă în combinarea a două practici, dintre care fiecare ar fi licită în sine.

241 La punctele 370-373 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că niciuna dintre practicile în cauză, privită separat, nu a ridicat obiecții în ceea ce privește concurența în opinia Comisiei, ci că aceasta punea în discuție practicile combinate care, pe de o parte, promovau serviciul de comparare a produselor al Google și, pe de altă parte, retrogradau serviciile concurente de comparare a produselor pe paginile de rezultate generale ale Google. Tribunalul a dedus de aici că analiza efectelor acestor practici combinate nu putea fi efectuată prin izolarea efectelor unei practici de cele ale celeilalte practici.

242 Pe baza acestor constatări, la punctele 374 și 376 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că analiza efectelor comportamentului în cauză asupra serviciilor concurente de comparare a produselor nu se putea limita la impactul pe care l-ar fi putut avea asupra acestora apariția rezultatelor serviciului de comparare a produselor al Google în Product Universals și Shopping Units, ci trebuia de asemenea să țină seama de impactul algoritmilor de ajustare a rezultatelor generice, astfel încât singurul scenariu contrafactual pe care Google putea să îl evidențieze în mod valabil ar fi fost cel în care nu a fost pusă în aplicare nicio componentă a acestui comportament, altminteri nesesizându-se decât parțial efectele combinate ale respectivului comportament. Această constatare a fost în esență reiterată la punctul 525 din această hotărâre, de asemenea contestat de recurente în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv.

243 Or, acest raționament al Tribunalului nu este afectat de nicio eroare de drept.

244 Într-adevăr, așa cum a arătat doamna avocată generală la punctele 179 și 180 din concluzii, numai combinate cele două practici în cauză au influențat comportamentul utilizatorilor așa încât traficul de pe paginile de rezultate generale ale Google este deviat, în măsura constatată de Comisie, în favoarea propriului serviciu de comparare a produselor și în detrimentul serviciilor concurente de comparare a produselor. Astfel, această deviere a traficului se baza atât pe poziționarea și pe prezentarea preferențiale ale rezultatelor de căutare ale serviciului de comparare a produselor al Google în „casete”, cât și pe retrogradarea paralelă determinată de algoritmii de ajustare și pe prezentarea mai puțin atractivă a rezultatelor căutării serviciilor concurente de comparare a produselor, din cauza cărora utilizatorii nu le mai acordau atenție.

245 Prin urmare, în măsura în care creșterea traficului în favoarea rezultatelor de căutare ale serviciului de comparare a produselor al Google și scăderea traficului de pe paginile sale de rezultate generale către serviciile concurente de comparare a produselor, pe care se bazează efectele anticoncurențiale potențiale ale comportamentului în cauză, au rezultat dintr-o aplicare comună a celor două practici în cauză, un scenariu contrafactual adecvat trebuia de asemenea să permită examinarea evoluției probabile a pieței în lipsa acestor două practici, iar nu numai în absența uneia dintre acestea.

246 În aceste condiții, argumentul recurentelor potrivit căruia Tribunalul ar fi admis, la punctul 373 din hotărârea atacată, că, privită separat, niciuna dintre aceste practici nu ridicase obiecții în materie de concurență nu poate infirma raționamentul Tribunalului care figurează la punctele 374, 376 și 525 din hotărârea atacată, contestate în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv.

247 Așadar, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, la punctele 374-376 și 525 din hotărârea atacată, că analiza efectelor comportamentului în cauză trebuia să ia în considerare efectele atât ale algoritmilor de ajustare a rezultatelor generice, cât și ale evidențierii serviciului de comparare a produselor al Google prin intermediul Product Universals și al Shopping Units și că studiile prezentate de Google, care vizau doar impactul acestei promovări asupra traficului, erau în sine insuficiente pentru a măsura impactul comportamentului în cauză asupra serviciilor concurente de comparare a produselor.

248 Prin urmare, al doilea aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

249 Al treilea aspect al celui de al treilea motiv se întemeiază pe premisa că ar fi eronată abordarea Tribunalului potrivit căreia ar constitui un scenariu contrafactual corect atunci când un abuz implică o combinare a celor două practici. Or, astfel cum rezultă din examinarea celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, raționamentul Tribunalului în această privință nu este afectat de nicio eroare de drept.

250 Criticile invocate de recurente în susținerea acestui aspect trebuie, prin urmare, să fie înlăturate ca inoperante.

251 În consecință, al treilea motiv trebuie respins în totalitate.

4. Cu privire la al patrulea motiv

a) Argumentația părților

252 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 538-541 din hotărârea atacată, atunci când a considerat că Comisia nu era obligată să examineze dacă comportamentul în cauză era susceptibil să excludă concurenți la fel de eficienți. Potrivit recurentelor, deși decizia în litigiu a încercat să demonstreze că acest comportament a avut capacitatea de a restrânge concurența, menționând dificultatea serviciilor concurente de comparare a produselor de a atrage trafic din alte surse decât Google, această decizie nu ar fi examinat dacă aceste dificultăți nu erau mai degrabă imputabile eficacității relative a acestor servicii de comparare a produselor sau preferințelor utilizatorilor pentru alte site-uri de comparare a produselor, cum ar fi platformele comerciale.

253 În susținerea acestui motiv, recurentele afirmă, în primul rând, că Tribunalul a statuat în mod eronat, la punctul 538 din hotărârea atacată, că aplicarea criteriului concurentului la fel de eficient nu este justificată în alte cauze decât cele privind practicile tarifare. Procedând astfel, Tribunalul ar fi confundat criteriul formal „preț-cost” al concurentului la fel de eficient, a cărui aplicare nu este întotdeauna necesară, cu principiul general care se desprinde din jurisprudența Curții, în special din cuprinsul punctului 21 din Hotărârea din 27 martie 2012, Post Danmark (C-209/10, EU:C:2012:172), și din cuprinsul punctelor 133 și 134 din Hotărârea din 6 septembrie 2017, Intel/Comisia (C-413/14 P, EU:C:2017:632), potrivit căruia obiectivul articolului 102 TFUE nu este de a proteja întreprinderile mai puțin eficiente. Or, aplicabilitatea acestui principiu ar fi independentă de natura tarifară sau netarifară a abuzului invocat, astfel încât ar fi întotdeauna necesar să se examineze dacă comportamentul în cauză este susceptibil să excludă concurenți la fel de eficienți, cu atât mai mult atunci când acest comportament determină o inovație a produselor și conduce la ameliorarea alegerilor și a calității ofertei consumatorilor.

254 În al doilea rând, recurentele critică punctul 539 din hotărârea atacată și reproșează Tribunalului că a considerat că nu era relevant să se examineze dacă concurenții reali ai Google erau la fel de eficienți ca aceasta din urmă, întrucât, în jurisprudența menționată la punctul anterior din prezenta hotărâre, Curtea s-a referit la un concurent ipotetic. Cu toate acestea, potrivit recurentelor, Comisia nu a încercat să evalueze eficacitatea serviciilor concurente de comparare a produselor, indiferent dacă acestea sunt ipotetice sau reale, și s-a limitat să invoce efectele comportamentului în cauză asupra concurenților reali, fără a le examina eficacitatea. Lacunele raționamentului Tribunalului ar fi și mai evidente în urma lecturii motivului de la punctul 391 din hotărârea atacată, potrivit căruia calitatea mai bună a platformelor comerciale ar fi o „explicație […] posibilă” a declinului acestor servicii de comparare.

255 În al treilea rând, recurentele critică punctele 540 și 541 din hotărârea atacată, precum și constatările Tribunalului care figurează în acestea, potrivit cărora, pe de o parte, evaluarea eficacității serviciilor concurente de comparare a produselor nu ar fi obiectivă decât în cazul în care „condițiile de concurență nu ar fi denaturate de un comportament anticoncurențial” și, pe de altă parte, Comisia s-ar putea limita la a demonstra efecte de excludere potențiale, indiferent dacă Google era mai eficientă decât serviciile concurente de comparare a produselor.

256 În această privință, recurentele susțin că, deși este posibil ca efectul de denaturare al comportamentului în cauză să fie de așa natură încât impactul său asupra unor concurenți reali la fel de eficienți să nu poată fi apreciat, o asemenea ipoteză nu poate fi prezumată. Or, Comisia nu ar fi avut în vedere această ipoteză, iar Tribunalul ar fi înlocuit aprecierea deciziei în litigiu cu

propria motivare. În plus, recurentele pretind că, chiar și într-o astfel de ipoteză, Comisia nu poate fi scutită de obligația de a demonstra impactul probabil al comportamentului în cauză asupra concurenților respectivi. În acest caz, dacă analiza rămâne în mod necesar la nivel ipotetic, ea ar trebui să se întemeieze pe elemente de probă reale.

257 În memoriul în replică, recurentele adaugă că punctele 45 și 73 din Hotărârea din 12 mai 2022, Servizio Elettrico Nazionale și alții (C-377/20, EU:C:2022:379), susțin teza lor cu privire la obligația care revine Comisiei de a aprecia, în cadrul articolului 102 TFUE, capacitatea comportamentului în cauză de a exclude concurenți la fel de eficienți.

258 Recurentele susțin de asemenea că, în speță, Comisia ar fi trebuit să aplice același filtru ca pentru abuzurile bazate pe prețuri, întrucât, la fel ca un preț scăzut cu privire la care nu se poate considera că denaturează în sine procesul concurențial, combinarea celor două practici licite nu putea afecta acest proces, mai ales pentru că fiecare dintre aceste practici îmbunătățea calitatea serviciilor oferite consumatorilor și că Google nu urma o strategie anticoncurențială. Astfel, la fel ca reducerile de preț, îmbunătățirile calității și inovarea ar corespunde unui proces competitiv care funcționează corect.

259 Comisia, PriceRunner, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga contestă argumentația recurentelor și susțin că al patrulea motiv este inadmisibil sau nefondat.

b) Aprecierea Curții

260 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentele contestă punctele 538-541 din hotărârea atacată și afirmă în esență că Tribunalul a statuat în mod eronat că Comisia nu era obligată să analizeze eficacitatea concurenților, reali sau ipotetici, ai Google atunci când a evaluat capacitatea comportamentului în cauză de a exclude concurența pe piețele în cauză.

261 În această privință, este necesar să se observe de la bun început că punctele 538-541 din hotărârea atacată se înscriu în cadrul analizei efectelor anticoncurențiale ale comportamentului în cauză, în urma căreia Tribunalul a conchis, la punctul 543 din această hotărâre, că Comisia a demonstrat existența unor efecte potențiale pe piețele naționale ale serviciilor de comparare a produselor.

262 Argumentele recurentelor în susținerea celui de al patrulea motiv urmăresc în special să demonstreze că motivele hotărârii atacate referitoare la lipsa obligației Comisiei de a examina eficacitatea serviciilor concurente de comparare a produselor sunt afectate de o eroare de drept. Astfel, pe de o parte, Comisia ar fi fost obligată să examineze eficacitatea acestor servicii de comparare, indiferent dacă sunt reale sau ipotetice, această obligație reflectând un principiu general potrivit căruia obiectivul articolului 102 TFUE nu este de a proteja întreprinderile mai puțin eficiente. Pe de altă parte, criteriul concurentului la fel de eficient, caracteristic situațiilor de abuzuri tarifare, ar fi trebuit să se aplice și în speță, întrucât comportamentul în discuție consta într-o combinare a unor practici licite și conducea la o îmbunătățire a inovării.

263 În ceea ce privește aspectul dacă articolul 102 TFUE implică o obligație sistematică în sarcina Comisiei de a examina eficacitatea concurenților reali sau ipotetici ai întreprinderii aflate în poziție dominantă, rezultă din jurisprudența Curții citată la punctele 163-167 din prezenta hotărâre că, în mod cert, obiectivul acestui articol nu este să garanteze că rămân pe piață concurenți mai puțin eficienți decât întreprinderea care ocupă o poziție dominantă.

264 Totuși, nu rezultă de aici că orice constatare a unei încălcări în raport cu această dispoziție ar fi condiționată de demonstrarea faptului că respectivul comportament este susceptibil să excludă un concurent la fel de eficient.

265 Aprecierea capacității comportamentului în cauză de a exclude un concurent la fel de eficient, menționată de Google ca principiu care stă la baza aplicării articolului 102 TFUE, pare în special relevantă atunci când întreprinderea aflată în situație dominantă a susținut în cursul procedurii administrative, întemeindu-se pe elemente de probă, că comportamentul său nu a avut capacitatea de a restrânge concurența și, în special, de a produce efectele de excludere reproșate. Într-un asemenea caz, Comisia nu este doar obligată să analizeze, pe de o parte, importanța poziției dominante a întreprinderii pe piața relevantă, ci este de asemenea obligată să aprecieze existența eventuală a unei strategii privind excluderea concurenților cel puțin la fel de eficienți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2017, Intel/Comisia, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punctele 138 și 139).

266 Pe de altă parte, întrucât Comisia are obligația să demonstreze încălcarea articolului 102 TFUE, ea trebuie să stabilească existența unui abuz de poziție dominantă în raport cu diferite criterii, aplicând printre altele testul concurentului la fel de eficient, atunci când acesta este relevant, aprecierea sa cu privire la pertinența unui astfel de test fiind, dacă este cazul, supusă controlului instanței Uniunii.

267 În speță, trebuie observat că, astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 54-63 din hotărârea atacată, abuzul identificat de Comisie a constat în poziționarea și prezentarea mai favorabile pe care Google le rezerva, în paginile motorului său de căutare generală, propriului său serviciu de comparare a produselor în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor. Astfel, Comisia a constatat că, în măsura în care capacitatea unui serviciu de comparare a produselor de a concura depindea de trafic, acest comportament discriminatoriu al Google a avut un impact semnificativ asupra concurenței prin faptul că a permis acestei societăți să devieze, în beneficiul propriului său serviciu de comparare a produselor, o mare parte din traficul existent anterior între paginile de rezultate generale ale Google și serviciile concurente de comparare a produselor, fără ca acestea din urmă să poată compensa pierderea de trafic prin utilizarea altor surse de trafic, întrucât o creștere a investițiilor în surse alternative nu ar fi constituit o soluție „viabilă din punct de vedere economic”.

268 Prin urmare, la punctul 540 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat în mod întemeiat, fără ca această constatare să fie infirmată de recurente, care se limitează la afirmații de principiu, că nu ar fi fost posibil ca Comisia să obțină rezultate obiective și fiabile în ceea ce privește eficacitatea concurenților Google având în vedere condițiile specifice ale pieței în cauză.

269 Rezultă că Tribunalul a statuat fără a săvârși o eroare de drept, pe de o parte, că un astfel de test nu avea un caracter imperativ în cadrul punerii în aplicare a articolului 102 TFUE și, pe de altă parte, că, în împrejurările speței, acest test nu ar fi fost relevant.

270 Rezultă că al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la cauza de inadmisibilitate invocată de BEUC.

271 Întrucât niciunul dintre motivele prezentului recurs nu a fost admis, se impune respingerea acestuia în totalitate.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

272 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. În conformitate cu articolul 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

273 Potrivit articolului 140 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acest regulament, statele părți la Acordul privind SEE, altele decât statele membre, precum și Autoritatea AELS de Supraveghere suportă propriile cheltuieli de judecată atunci când au intervenit în litigiu.

274 În conformitate cu articolul 140 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acest regulament, Curtea poate decide ca un intervenient să suporte propriile cheltuieli de judecată.

275 În conformitate cu articolul 184 alineatul (4) din același regulament, în cazul în care un intervenient în primă instanță nu a formulat el însuși recurs, acesta nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în procedura de recurs decât dacă a participat la faza scrisă sau orală a procedurii în fața Curții. În cazul în care un asemenea intervenient participă la procedură, Curtea poate decide ca acesta să suporte propriile cheltuieli de judecată.

276 În speță, întrucât Comisia a solicitat obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată, iar acestea au căzut în pretenții, se impune ca, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, să fie obligate să suporte și cheltuielile de judecată efectuate de Comisie, cu excepția cheltuielilor de judecată efectuate de aceasta ca urmare a intervenției CCIA, care vor fi suportate de aceasta din urmă.

277 PriceRunner, CCIA, Autoritatea de Supraveghere AELS, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV și Twenga vor suporta fiecare propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Respinge recursul.**

2) **Obligă Google LLC și Alphabet Inc. să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată efectuate Comisia Europeană, cu excepția celor efectuate de aceasta ca urmare a intervenției Computer & Communications Industry Association.**

3) **Computer & Communications Industry Association suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată efectuate de Comisie ca urmare a intervenției sale.**

4) **PriceRunner International AB, Autoritatea de Supraveghere AELS, Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), Infederation Ltd, Kelkoo SAS, Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV, Ladenzeile GmbH, BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV și Twenga SA vor suporta propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături